

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПРОМИСЛИ І РЕМЕСЛА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Рівне – 2005

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Фізико-технологічний факультет
Кафедра професійної педагогіки і трудової підготовки

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПРОМИСЛИ І РЕМЕСЛА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Для студентів спеціальності 6.010103
„Педагогіка і методика середньої освіти.
Трудове навчання ”

Рівне – 2005

УДК 37:745(075)
ББК 74+85.12(4Укр)я7
Г 37

Друкується за рішенням Науково-методичної ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 2 від 2.11.2005 р.).

Українські народні промисли і ремесла: Навчально-методичний посібник. Для студентів спеціальності 6.010103 „Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання”. / Автор-укладач О. А. Герасименко – Рівне: РДГУ, 2005. 72 с.

Автор-укладач: Герасименко О. А. викладач кафедри професійної педагогіки і трудової підготовки РДГУ

Рецензенти: Сташук О. А. кандидат пед. наук, доцент (Інститут мистецтв РДГУ);
Савчин Л. М. кандидат історичних наук, доцент,
завідувач кафедри дизайну (РІ ВМУРоЛ „Україна”)

Відповідальний редактор М. С. Янцур, канд. пед. наук, професор, завідувач кафедри професійної педагогіки і трудової підготовки РДГУ.

Конспекти лекцій схвалені і рекомендовані до друку кафедрою професійної педагогіки і трудової підготовки РДГУ (протокол №2, від 19 вересня 2005 р.).

ВСТУП

Одну з провідних ролей у практичній підготовці вчителів трудового навчання займає курс „Українські народні промисли і ремесла”. Складовою частиною його є художня обробка дерева, тканини, глини, паперу, соломки, яєць. оскільки на заняттях з трудового і професійного навчання загальноосвітньої школи значна частина часу відводиться на формування знань, вмінь і навичок з художньої обробки матеріалів. Відповідно і вчитель трудового навчання повинен досконало володіти цими знаннями і вміннями.

Метою курсу є підготовка студентів до самостійного ведення трудового навчання в загальноосвітній школі і формування в них знань, вмінь і навичок з художньої обробки матеріалів.

При вивченні курсу у студентів необхідно сформулювати знання про історію розвитку і вдосконалення інструментів з різних видів художньої обробки матеріалів; ергономічні вимоги до організації робочого місця народного умільця, ремісника, художника-декоратора; правила безпечної праці і протипожежної безпеки; види і властивості матеріалів; будову, призначення і прийоми роботи різними інструментами; правила конструювання виробів з деревини, тканини, глини, паперу, соломки; особливості та специфіка створення орнаментальних композицій; типові технологічні процеси різних видів оздоблення виробів.

Ціль посібника:

- навчити студентів практичним навичкам обробки різних матеріалів і виготовлення з них художніх виробів;
- розвинути творчі здібності студентів і дати їм можливість за власним вибором поглибити свої знання і спеціалізуватися в якому-небудь з видів художньої обробки матеріалів;
- дати майбутнім вчителям трудового навчання практичні поради з організації і проведення занять з учнями по окремим видам художньої обробки матеріалів;

Посібник містить у собі як теоретичні зведення, так і опис практичних занять у навчальних майстернях, містить необхідний методичний матеріал з технології виготовлення кераміки, виробів із паперу, художній обробці текстильних матеріалів, дерева, соломки і т. ін., а також основ композицій. Даються рекомендації з підготовки, організації і практичному використанню шкільних навчальних майстерень, та охороні праці учнів.

У даному посібнику наведений перелік лабораторно-практичних робіт з художньої обробки матеріалів, який підібрано відповідно до змісту програми з Українських народних промислів і ремесел, а об'єкти праці орієнтовані на програми з трудового та професійного навчання загальноосвітньої школи. Зміст роботи спрямований на формування наведених вище знань, вмінь та навичок.

З метою полегшення розробки технологічного процесу та проектування художніх виробів з різних матеріалів у додатках наведені зразки робіт, елементи та зразки композицій орнаментів, інструменти. Зміст лабораторно-практичних робіт передбачає застосування фронтальної, групової й індивідуальної організації навчальної діяльності студентів на занятті у їх взаємозв'язку, що сприяє формуванню стійких практичних вмінь та навичок планування і наукової організації праці, удосконаленню прийомів організації робочого місця, культури праці, самоконтролю власної діяльності.

При проведенні даних робіт доцільно застосовувати різноманітні методи навчання, які активізують пізнавальну діяльність студентів, розвивають їх здібності до технічної діяльності, тобто активні, проблемні, евристичні, ігрові та змагальні.

Тематика лабораторно-практичних робіт визначається навчальною програмою і наведена у таблиці № 1. Кількість годин на виконання відповідних робіт, яка передбачена навчальним планом, є орієнтовною. Викладач може самостійно її змінювати, не порушуючи логіки навчального і технологічного процесів.

У процесі навчання необхідно звернути особливу увагу на дотримання правил безпечної праці, протипожежної безпеки, санітарної і особистої гігієни.

При підготовці до занять необхідно опрацювати рекомендовану для кожної лабораторно-практичної роботи літературу, законспектувати основні відомості з теми і дати письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки й роботи згідно вказівок у кожній інструкційній карті. Сама ж лабораторно-практична робота виконується у послідовності, вказаній у інструкційних картках.

ТЕМАТИКА ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

№ п.п.	Тема	Кількість годин на лабораторно-практичні роботи	Кількість годин на самостійну роботу	Загальна кількість годин
1.	Вивчення та аналіз варіативної частини програми з трудового навчання 5-9 класів та програм гурткових занять з чеканки, інкрустації й різьби по дереву	2	4	6
2.	Аналіз навчальної, методичної та періодичної літератури з „Народних промислів України”	2	4	6
3.	Основи композиції. Аналіз композиційних особливостей творів з народних промислів. Розробка композицій.	8	12	20
4.	Організація праці у майстерні з художньої обробки деревини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали	2	4	6
5.	Технологія виконання контурного різьблення	6	2	8
6.	Технологія виконання трьохгранно-виїмчатого різьблення	6	1	7
7.	Виготовлення сувеніру (струганого або точеного) з різьбленою заставкою (вид різьби довільний але в рамках площинно-виїмчатої різьби)	8	10	18
8.	Організація праці у майстерні з художнього розпису тканини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали	2	4	6
9.	Технологія виконання гарячого батіку	4	2	6
10.	Виготовлення сувеніру в техніці “гарячий батик”	8	9	17
11.	Організація праці у майстерні з художньої обробки глини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали	2	3	5
12.	Технології виготовлення народних глиняних іграшок	4	5	9
13.	Технології виготовлення народного глиняного посуду	4	5	9
14.	Організація праці у майстерні з художньої обробки паперу технікою витинанки	2	2	4
15.	Технологія виконання витинанок	2	2	4
16.	Виставочні витинанки	2	3	5
	Всього	64	72	136

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №1

Тема: Вивчення та аналіз варіативної частини програми з трудового навчання 5-9 класів та програм гурткових занять з чеканки, інкрустації й різьби по дереву

Мета: Вивчити структуру програм з трудового навчання 5-9 класів та програм з гурткових занять; виділити дидактичні принципи і системи побудови програм, основні організаційні та техніко-технологічні знання, вміння та навички школярів; встановити тематику лабораторно-практичних робіт школярів; ознайомитись з об'єктами праці учнів та видами робіт, які виконуються, видами трудової діяльності і професіями, які передбачені програмами і відносяться до народних промислів та ремесел.

Звіт: Письмовий аналіз програми з трудового навчання (варіативна частина) та програм з гурткових занять за вказаними питаннями “Порядку виконання роботи”. Співбесіда після його перевірки.

Час: 2 години аудиторних занять та 2 години самостійної роботи.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Література: М1, М3, М6.

Завдання для самопідготовки

1. Перепишіть тему, мету і порядок виконання роботи.
2. Визначте на основі яких дидактичних принципів розробляються навчальні програми.

Порядок виконання роботи

1. Прочитати пояснювальну записку програми трудового навчання для 5-9 класів і програм з гурткових занять та з'ясувати :
 - а) мету та завдання трудового навчання учнів 5-9 класів, і гурткових занять;
 - б) варіативність програм;
 - в) вимоги до відбору об'єктів праці;
 - г) форми організації роботи учнів.
2. Ознайомитись з переліком знань і вмінь, якими повинні оволодіти учні в 5-9 класах при вивченні додаткових розділів програми з трудового навчання і розділів програм з гурткових занять. Відібрати і записати ті з них, які формуються у хлопчиків і дівчаток згідно варіативної частини.
3. Провести детальне вивчення розділів варіативної частини програми з трудового навчання для 5-9 класів, за такими профілями: “Художня обробка деревини за традиціями місцевих народних промислів”, “Художня обробка металу за традиціями місцевих народних промислів”, “Площинно-рельєфне карбування по металу для прикрашення виробів з дерева та інших матеріалів”, “Художня обробка тканин за традиціями місцевих народних художніх промислів” гурткових занять з профілів: “Чеканка”, “Інкрустація”, “Різьба по дереву” і законспектувати основні поняття за наступними пунктами:
 - а) основні матеріали з деревини, металу і текстилю, їх сортамент та властивості;
 - б) основні графічні поняття;
 - в) інструменти та пристрої для обробки матеріалів з деревини, металу і текстилю;
 - г) перелік об'єктів і видів праці з деревини, металу і текстилю;
 - д) перелік професій, з якими знайомляться учні по розділам і темам та класам;
 - е) перелік екскурсій на різні підприємства, музеї, виставки, навчально виробничі заклади.
 - ж) спрямованість програм на вдосконалення творчих здібностей учнів.
4. Показати три приклади використання міжпредметних зв'язків при вивченні українських народних промислів в різних класах по предметам з основ наук та ін.
5. По 3-м вибраним темам з одного профілю народних художніх промислів (згідно даних програм) визначити складність навчального матеріалу за п'ятибальною системою і записати їх у вигляді таблиці (Додаток №1.1.)

Додаток №1.1.

№ з/п	Назва тем та їх зміст	Кількість годин	Оцінка складності	Пояснення
-------	-----------------------	-----------------	-------------------	-----------

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №2

Тема: Аналіз навчальної, методичної та періодичної літератури з „Українських народних промислів і ремесел”

Мета: Вивчити структуру і зміст основних навчальних та методичних посібників з народних промислів України.

Звіт:

1. Конспект основних відповідей з даної теми у відповідності до виконання роботи і співбесіда із студентами після його перевірки.
2. Реферат з вибраного профілю (дод. №1) та картотека статей на нього і співбесіда з викладачем.

Час: 2 години аудиторних занять та 2 години самостійної роботи.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гурткової роботі.

Завдання для самопідготовки

1. Перепишіть тему, мету і порядок виконання роботи.
2. Виписати всю можливу літературу (статті, брошури, журнали, підручники, методичні посібники, альбоми) з профілів: художня обробка деревини, художня обробка металу, площинно-рельєфне карбування по металу для прикрашення виробів з дерева та інших матеріалів, художня обробка тканин, художня обробка глини, художня обробка соломки, художня обробка паперу, які є у домашній бібліотеці (необхідно записати автора, назву, вихідні дані книжок).
3. Написати реферат згідно обраної теми з народних промислів (Дод. №2.1.). Тему узгодити з викладачем. Завдання до написання реферату:
 - історіографія виникнення та розвитку ремесла (згідно обраного профілю);
 - інструменти і матеріали;
 - техніки і технологічні підвиди виготовлення виробів;
 - розвиток ремесла в Україні на сучасному етапі.
4. Виявити відмінність навчальної і методичної літератури, їх призначення?

Порядок виконання роботи

1. Ознайомитись зі вступом, розділами та параграфами навчальних посібників (література: О1, О2, О3, О4, О5), записати їх назву, вихідні дані і анотацію. Шляхом співставлення цих посібників з діючими програмами трудового навчання (додаткові розділи) і програмами гурткових занять (література: М1, М2, М3, М4, М6).
2. Відповідність змісту посібників (обґрунтувати) до змісту профілів народних промислів вибраних в лабораторній роботі №2 (дод. №3). Відмітити відхилення які зустрічаються і обґрунтувати їх.
3. Доступність, чіткість, лаконічність викладу теоретичного і методичного матеріалу в літературі з обраного профілю. Зробити аналіз і навести приклади.
4. Якість ілюстрацій, їх дидактична цінність.
5. Порівняйте декілька посібників, які відповідають одному і тому ж профілю і відмітьте, який з них, на вашу думку, найбільш вдалий і чому? Відповіді обґрунтуйте конкретними прикладами.
6. За результатами аналізу дати зауваження та пропозиції щодо використання їх при розробці технологічного процесу виготовлення виробів у стилі народних промислів України.
7. Відповідно до обраної тематики реферату з народних промислів України: художня обробка деревини, художня обробка металу, площинно-рельєфне карбування по металу для прикрашення виробів з дерева та інших матеріалів, художня обробка тканин, художня обробка глини, художня обробка соломки, художня обробка паперу; вибрати із журналів („Трудова підготовка в навчальних закладах освіти”, „Школа и производство”, „Школьные технологии”, „Все для учителя”, „Наука и жизнь”, „Культура и життя”, „Весесвіт” та інші) відповідні статті і записати в зошит їх авторів, назву, вихідні дані та анотацію. Скласти на них бібліографічні картки розміром 125×75 мм у відповідності з вимогами до них.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ

1. Випалювання;
2. Випилювання лобзиком;
3. Контурне різьблення;
4. Яворівське різьблення;
5. Тригранно-виїмчасте (геометричне) різьблення;
6. Плоско-рельєфне різьблення;
7. Рельєфне різьблення;
8. Об'ємне різьблення;
9. Аплікація соломкою;
10. Оздоблення виробів розписом по дереву:
 - а) петриківський розпис;
 - б) хохломський розпис;
 - в) яворівський розпис;
11. Художня обробка деревини на токарному верстаті;
12. Інтарсія (маркетрі);
13. Інкрустація;
14. Інкрустація металом (жирування);
15. Робота з дротом;
16. Металопластика;
17. Карбування;
18. Басменне тиснення;
19. Мосяжництво;
20. Скань;
21. Філігрань;
22. Просічний метал ;
23. Литво;
24. Художня ковка;
25. Обробка тканин художніми швами за традиціями місцевих народних художніх промислів:
 - а) мережка;
 - б) вишивання хрестиком;
26. Художня обробка тканини вишиванням за традиціями місцевих народних художніх промислів:
 - а) вишивання технікою “низанка”;
 - б) вишивання гладдю;
27. Аплікація;
28. Гарячий батик;
29. Холодний батик;
30. Вільний розпис;
31. В'язання гачком;
32. В'язання спицями;
33. Писанкарство за традиціями місцевих народних художніх промислів:
 - а) крапанки ;
 - б) шкрябанки;
 - в) писанки;
 - г) мальованки;
34. Художня кераміка; за технологічними підвидами:
 - а) теракота;
 - б) майоліка;
 - в) фаянс;
 - г) порцеляна (фарфор);
 - д) кам'яна маса (кам'янка);
 - е) шамот;

35. Гончарство;
 36. Керамічне литво та формовка;
 37. Лозоплетіння;
 38. Плетіння з соломки;
 39. Бондарство;
 40. Ткацтво;
 41. Витинанки;
 42. Художня обробка скла;
 43. Художня обробка каменю;
 44. Художня обробка кістки та рогу;
 45. Художня обробка шкіри;
 46. Килимарство;
 47. Кругла скульптура;
 48. Народна іграшка;
- Та інші теми за пропозицією студента та погоджені з ведучим викладачем.

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

Тема: Основи композиції. Аналіз композиційних особливостей творів з народних промислів. Розробка композицій

Мета: Ознайомитися з класичними творами народного мистецтва, навчитися розрізняти їх стилістику, техніку і технології виконання. Вивчити основні принципи композиції. Навчитись створювати орнаментальні композиції.

Звіт:

1. Конспект основних відомостей з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Ескізні варіанти композицій, виконані в робочому зошиті згідно завдань для контролю самопідготовки.
3. Композиція на основі геометричних фігур, виконана на форматі А4 в кольорі.
4. Орнаментальна композиція на основі геометричних елементів певного типу (стилю) орнаменту, узгодженого з викладачем на форматі А4 в кольорі.
5. Орнаментальна композиція на основі рослинних елементів певного типу (стилю) орнаменту, узгодженого з викладачем на форматі А4 в кольорі.
6. Зооморфна композиція на основі геометричних і рослинних елементів або стилізовані композиційні форми тварин, звірів, комах і т.д., котрі використовуються в класичних творах народного мистецтва, виконана на форматі А4 в кольорі.
7. Співбесіда з викладачем.

Час: 8 годин аудиторних занять та 4 години самостійної роботи

Дидактичні засоби: плакат з елементами контурної різьби, плакат з елементами яворівської різьби, плакат з елементами трьохгранно-вигмчастої різьби, плакат з елементами петриківського розпису, репродукції класичних творів з народних промислів, вироби.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі виконані у стилі народних промислів України.

Обладнання, інструменти, пристрої: олівець, циркуль, лінійка, гумка, пензлі, акварель, гуаш, кольоровий папір, креслярський папір формату А4.

Література: О1, Д2, М4.

Питання для контролю самопідготовки

1. Дайте визначення термінам: контраст, нюанс, фактура, текстура, симетрія, асиметрія, статика, динаміка.
2. Яка різниця між фронтальною, глибинно-просторовою і об'ємно-просторовою композицією?
3. Охарактеризуйте особливості побудови композиції?
4. Які кольори називають хроматичними?
5. Які ахроматичні гама існують, специфіка їх використання?
6. Що означає насиченість кольору?

7. Записати визначення термінів: ритм, рапорт, масверк, орнамент.
8. Охарактеризуйте особливості методу аналогії?

Завдання для самопідготовки

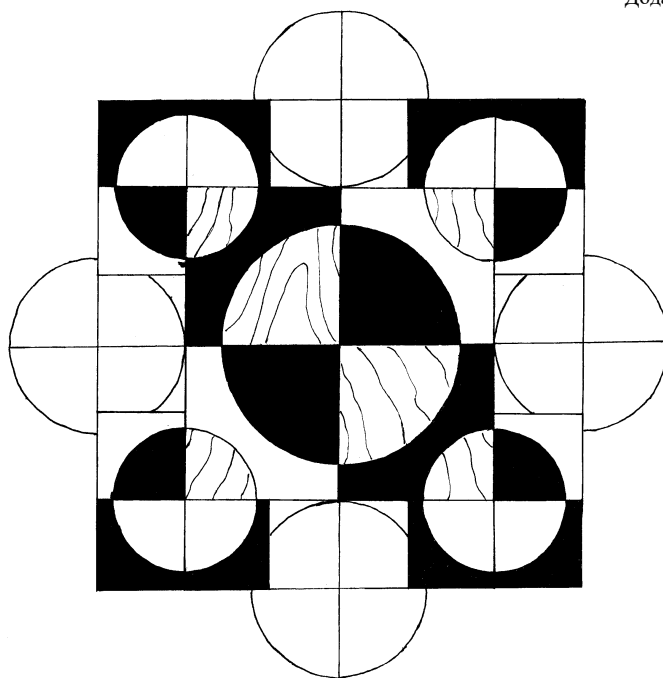
1. Записати у робочий зошит “Порядок виконання роботи”.
2. Опрацювати запропоновану літературу законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
3. Вивчити композиційні закони (традиції, цілісності, тектоніки, масштабу, пропорційності, контрасту), прийоми (ритм, симетрія, асиметрія) та засоби виразності (фактура, текстура, колір, графічність, пластичність, ажурність) використавши літературу.
4. В робочому зошиті виконати ескіз композиції за допомогою геометричних тіл та їх сполучень вихідні дані даються викладачем (Дод. №3.1.).
5. В робочому зошиті зарисувати елементи вибраного геометричного типу орнаменту і виконати ескіз орнаменту (Дод. №3.2.).
6. В робочому зошиті зарисувати елементи вибраного рослинного типу орнаменту і виконати ескіз орнаменту (Дод. №3.4.).
7. В робочому зошиті виконати зооморфну композицію використовуючи елементи геометричних або рослинних орнаментів або стилізовані форми тварин, звірів, комах і т.д., котрі використовуються в класичних творах народного мистецтва (зразки робіт дод. №3.6., 3.7.).

Порядок виконання роботи

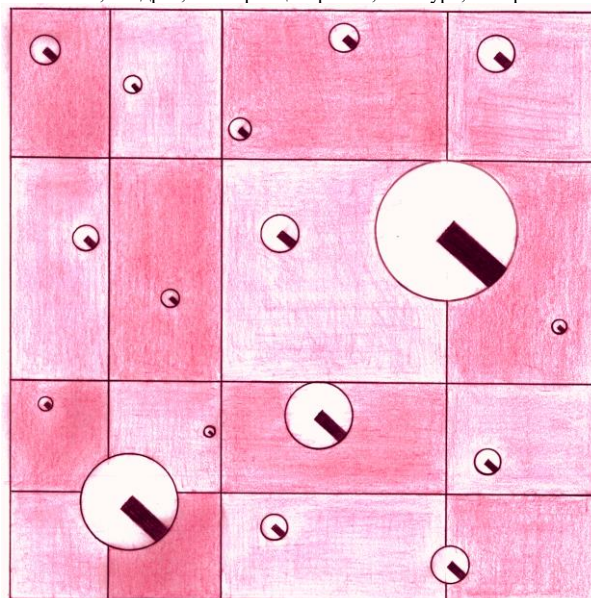
1. На форматі А4 виконати композицію за допомогою геометричних фігур та їх сполучень використовуючи закони і принципи композиції згідно затвердженого викладачем ескізу (зразки робіт дод. №3.2.).
2. На форматі А4 виконати орнаментальну композицію за допомогою геометричних елементів, котрі використовуються в класичних творах народного мистецтва (елементи повинні відповідати одному стилю) згідно затвердженого викладачем ескізу (зразки робіт дод. №3.3.).
3. На форматі А4 виконати орнаментальну композицію за допомогою рослинних елементів, котрі використовуються в класичних творах народного мистецтва (елементи повинні відповідати одному стилю) згідно затвердженого викладачем ескізу (зразки робіт дод. №3.5.).
4. На форматі А4 виконати зооморфну композицію використовуючи геометричні і рослинні елементи, котрі використовуються в класичних творах народного мистецтва (елементи повинні відповідати одному стилю) згідно затвердженого викладачем ескізу (зразки робіт дод. №3.6., 3.7.).

Побудова композицій на основі геометричних фігур

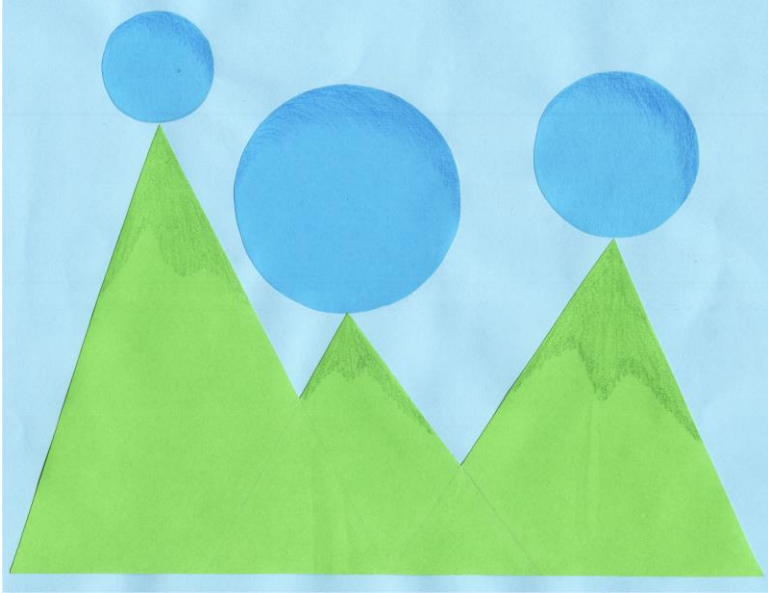
№	Композиційні величини, принципи і закономірності	Геометричні фігури				
		Коло прямокутн	Трикутник півоколо	Ромб прямокутн	Коло трикутник	Трикутник прямокутн
1	Симетрія вертикальна, нюанс, фактура, холодна гама кольорів	1	13	25	37	49
2	Симетрія горизонтальна, контраст, фактура, холодна гама кольорів	50	2	14	26	38
3	Симетрія вертикальна, контраст, текстура, гаряча гама кольорів	39	51	3	15	27
4	Асиметрія, контраст, фактура, холодна гама кольорів	28	40	52	4	16
5	Асиметрія, контраст кольоровий, текстура	17	29	41	53	5
6	Асиметрія, нюанс, текстура, гаряча гама кольорів	6	18	30	42	54
7	Симетрія діагональна, нюанс, ахроматичні кольори, гаряча гама кольорів	55	7	19	31	43
8	Симетрія центрична, Контраст кольоровий, текстура	44	56	8	20	32
9	Симетрія дзеркальна, нюанс, текстура, холодна гама кольорів.	33	45	57	9	21
10	Асиметрія, нюанс, фактура, гаряча гама кольорів, ахроматична гама.	22	34	46	58	10
11	Асиметрія, контраст, текстура, гаряча гама кольорів, ахроматична гама	11	23	35	47	59
12	Асиметрія, нюанс, фактура, холодна гама кольорів.	60	12	24	36	48

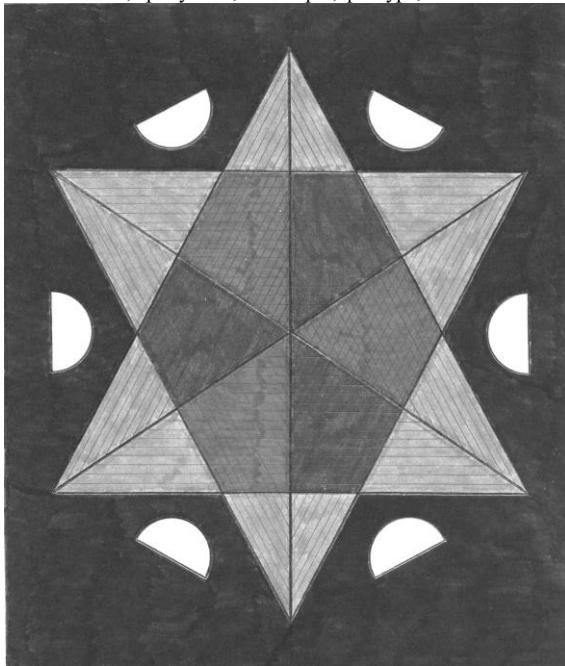
Коло, квадрат, симетрія центрична, текстура, контраст

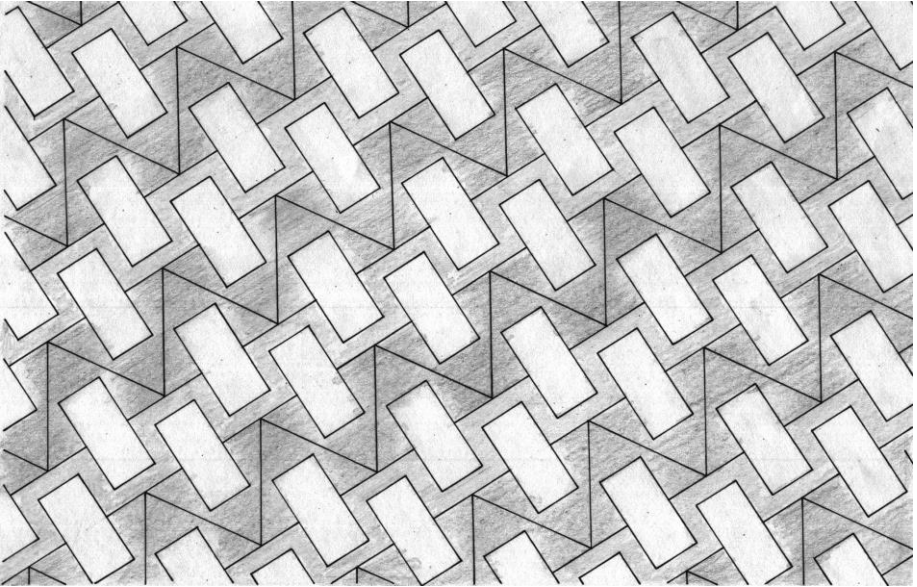
Коло, прямокутник, асиметрія, фактура, нюанс, контраст

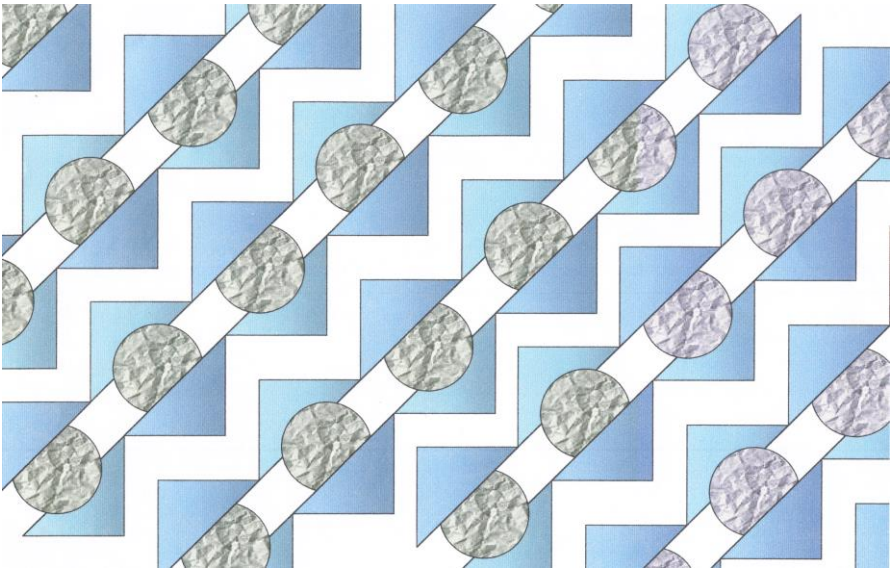
Коло, трикутник, асиметрія, фактура, нюанс

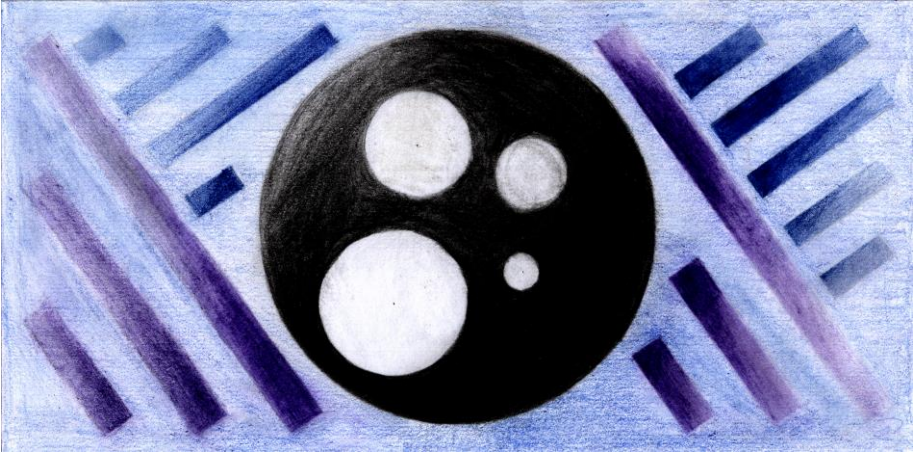
Півколо, трикутник, симетрія центрична, текстура, нюанс, контраст

Прямокутник, трикутник, симетрія діагональна, фактура, нюанс

Коло, трикутник, симетрія діагональна, фактура, нюанс

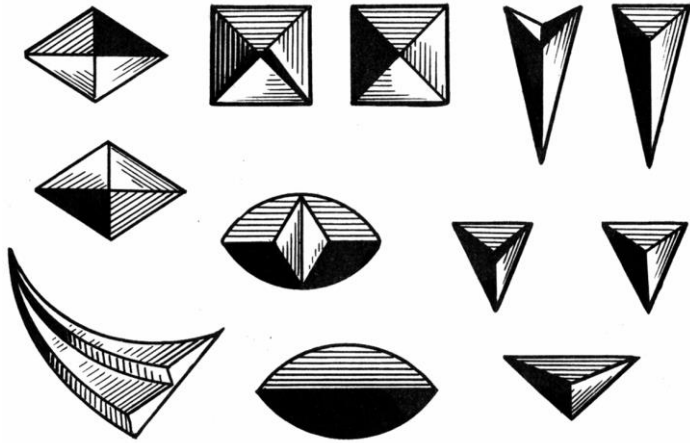

Коло, прямокутник, асиметрія, фактура, нюанс, контраст

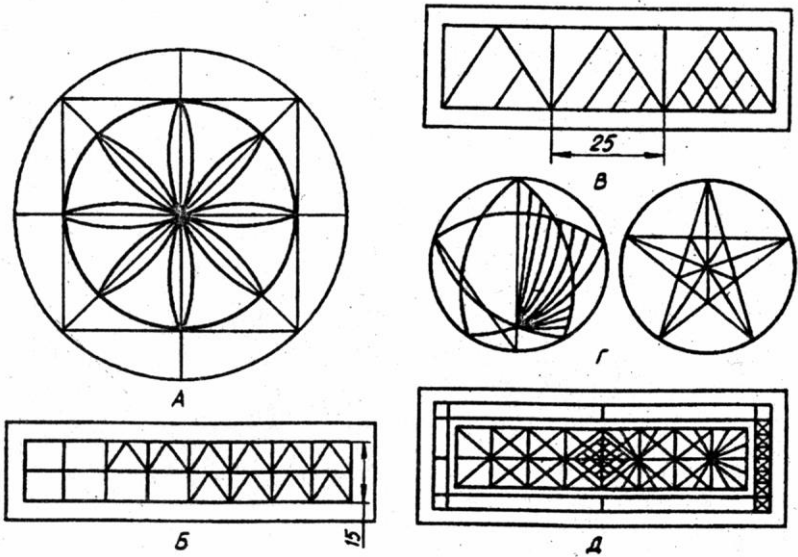

Коло, трикутник, асиметрія, текстура, нюанс, контраст

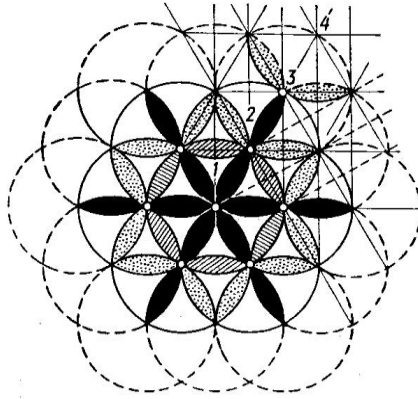
ЕЛЕМЕНТИ ОРНАМЕНТІВ З ГЕОМЕТРИЧНОЇ РІЗЬБИ

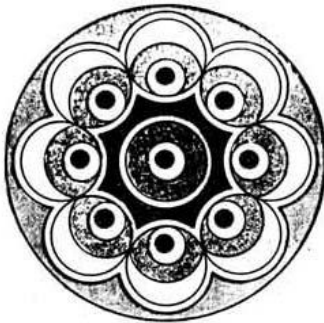
СХЕМИ ПОБУДОВИ ОРНАМЕНТІВ ДЛЯ ГЕОМЕТРИЧНОЇ РІЗЬБИ

а – розетка; б – витейка; в – уголки; г – зірка; д – складний орнамент.

а

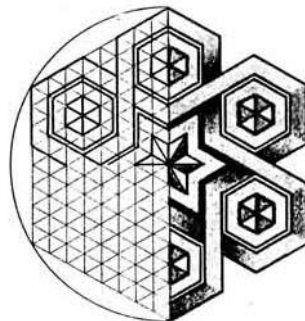
б

в

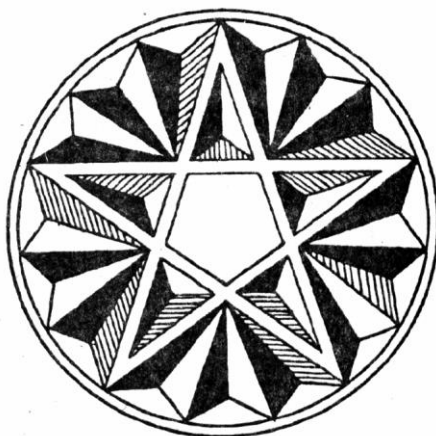

г

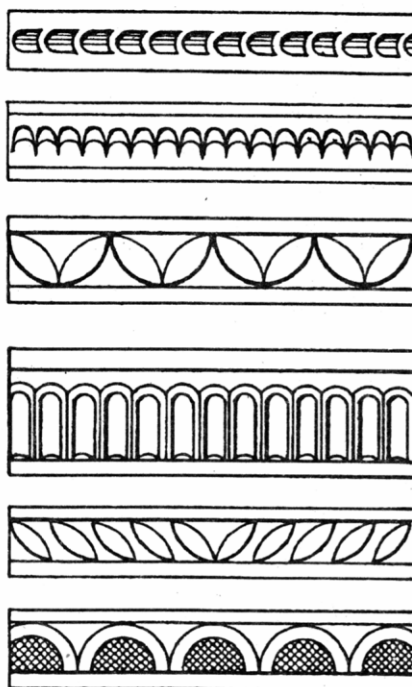

д

Техніка виконання та зразки складних орнаментів у колі

Зразок складного орнаменту у колі

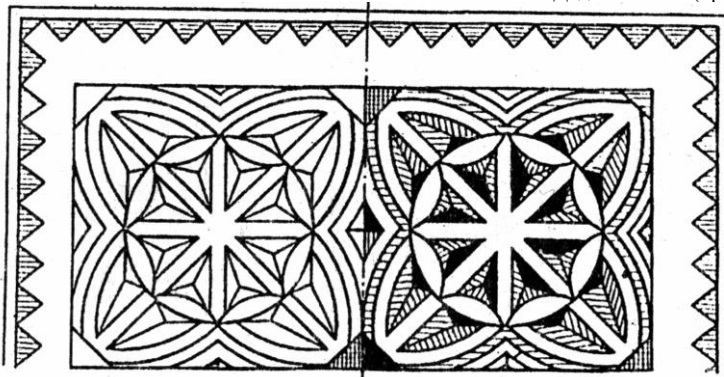

а

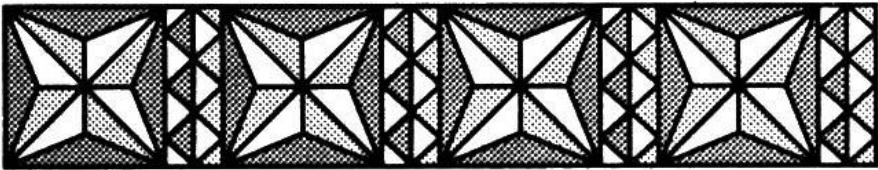

б

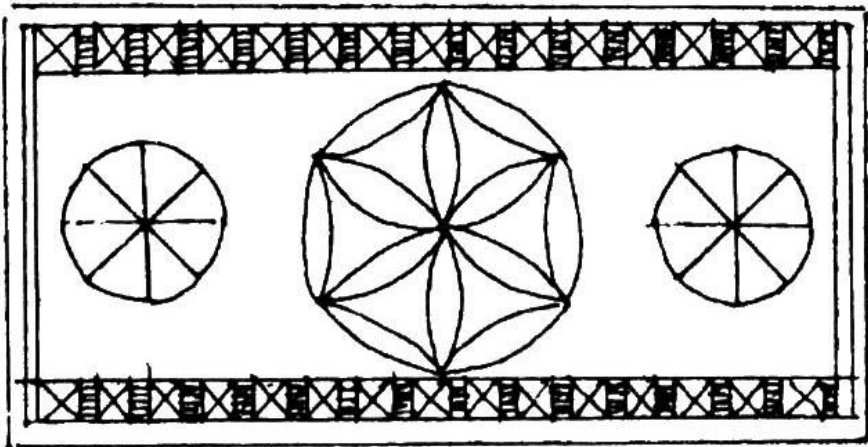
а – елементи серпоподібного різьблення; б – Елементи трихгранно-вигачастого та серпоподібного різьблення

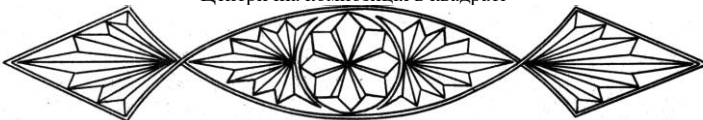
а б
Виконання рисунку для різьби: а – лінійним контуром, б – штрихами (тонування)

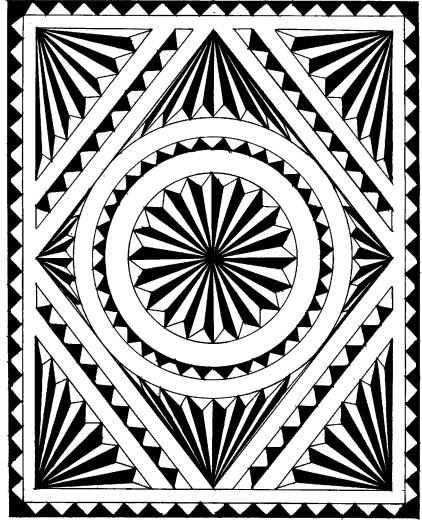
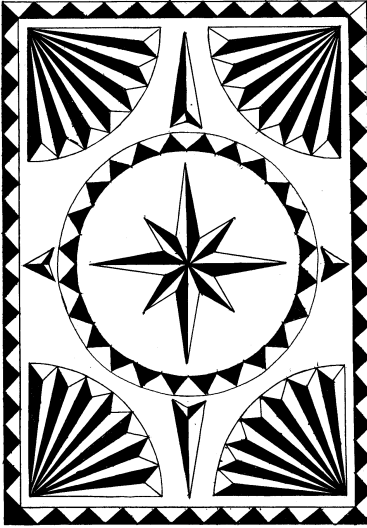
Ритмічна композиція

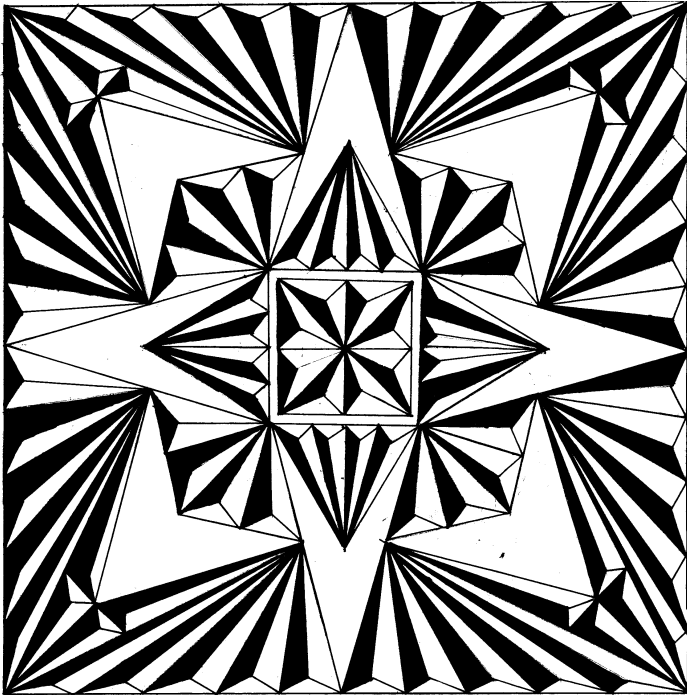
Центрична композиція в квадраті

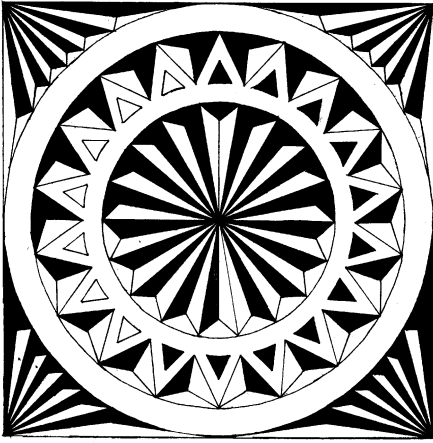
Орнаментальна геометрична композиція в прямокутнику

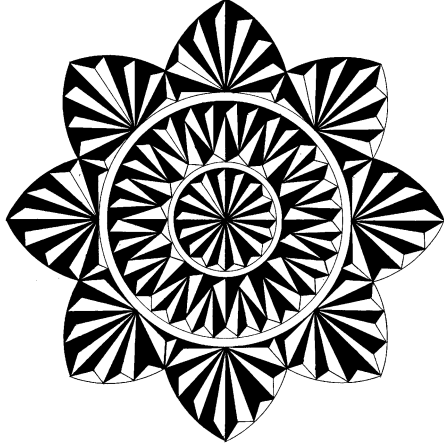
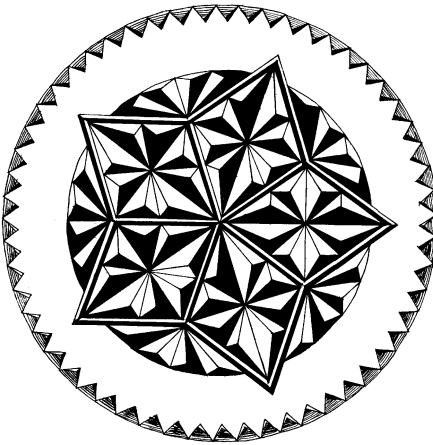
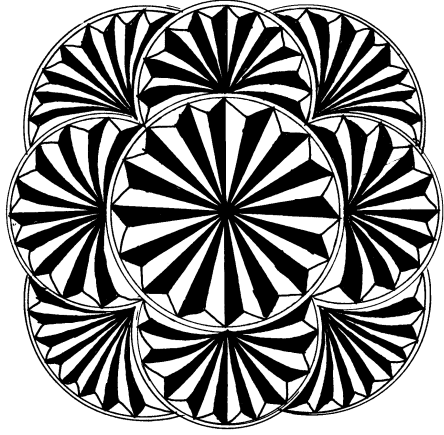
Орнаментальні геометричні композиції в прямокутнику

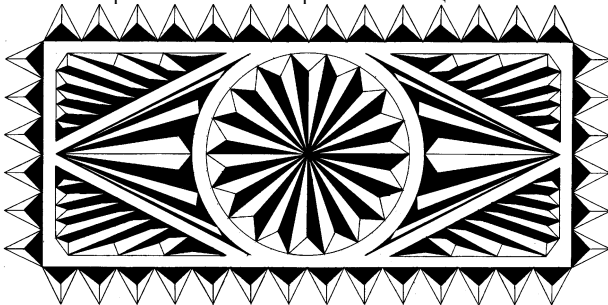
Орнаментальна геометрична композиція в квадраті

Орнаментальні геометричні композиції в квадраті

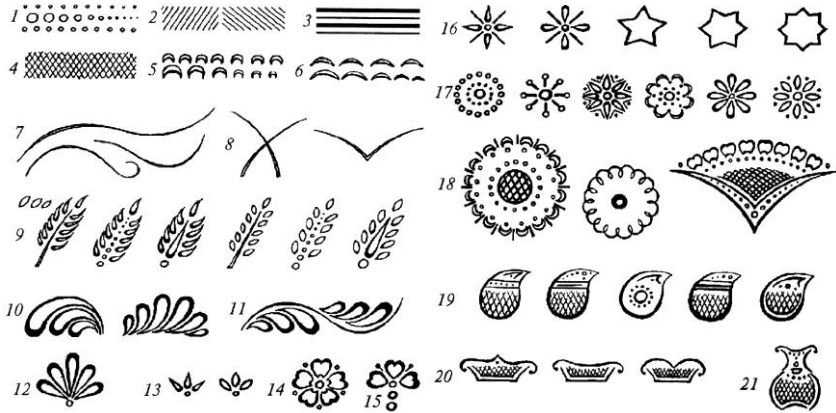

Орнаментальні геометричні композиції в колі

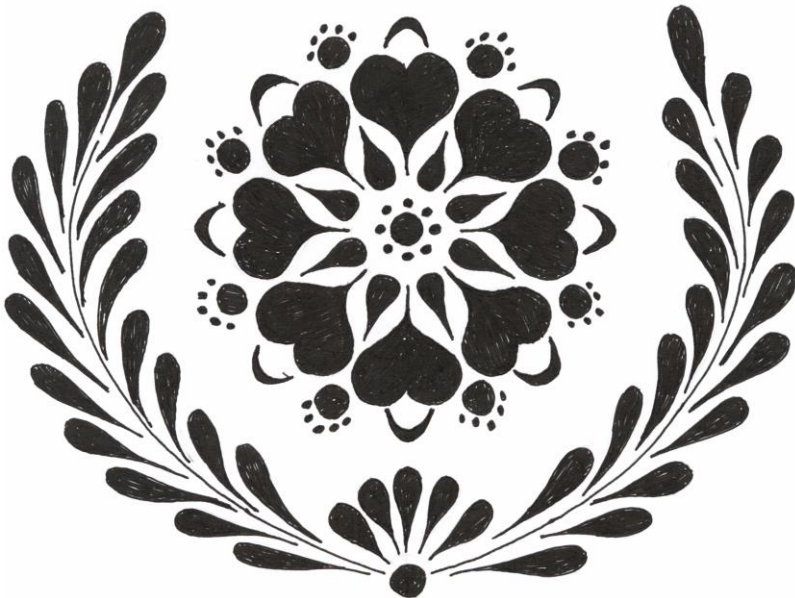
Орнаментальна геометрична композиція в прямокутнику

ЕЛЕМЕНТИ І МОТИВИ ЯВОРІВСЬКОГО ОРНАМЕНТУ

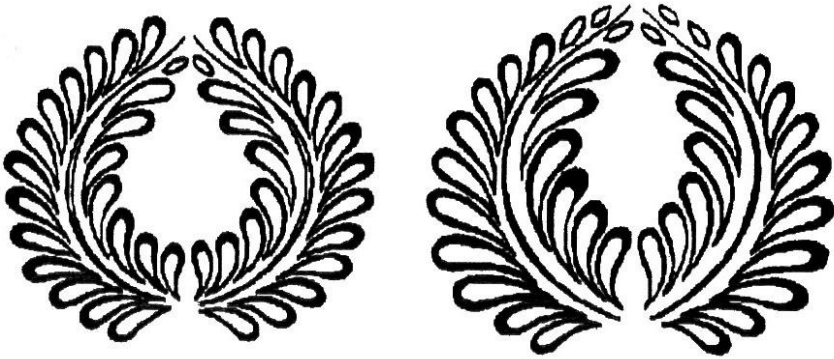

1 – крапки (цятки); 2 – штрихи; 3 – пасочки (лінії); 4 – сіточка (гратка); 5 – підківка; 6 – півмісяць; 7 – кривулька; 8 – арчасті лінії; 9 – пшеничка; 10 – листочки; 11 – гіллячка (гілочка); 12 – кущик; 13 – травинка; 14 – квітка п'ятипелюсткова; 15 – квітка трипелюсткова; 16 – зірочки; 17 – квіти; 18 – ружа; 19 – качечки; 20 – вазонки; 21 – вазочки.

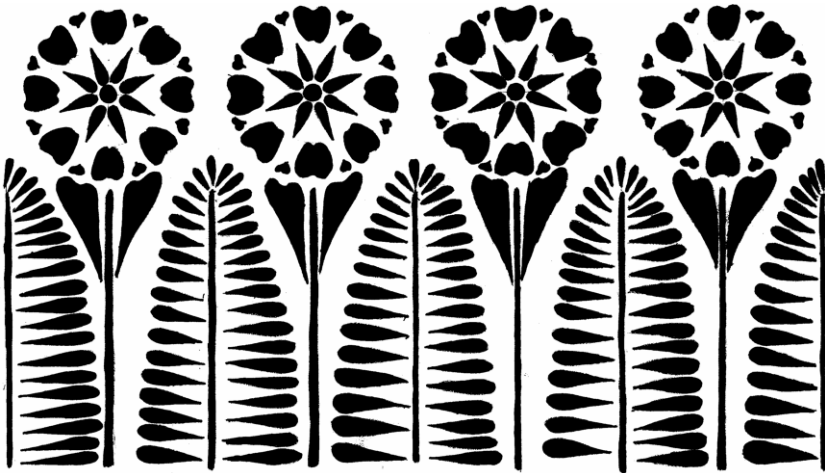
РОСЛИННІ ОРНАМЕНТИ НА ОСНОВІ ЕЛЕМЕНТІВ ЯВОРІВСЬКОГО РІЗЬБЛЕННЯ

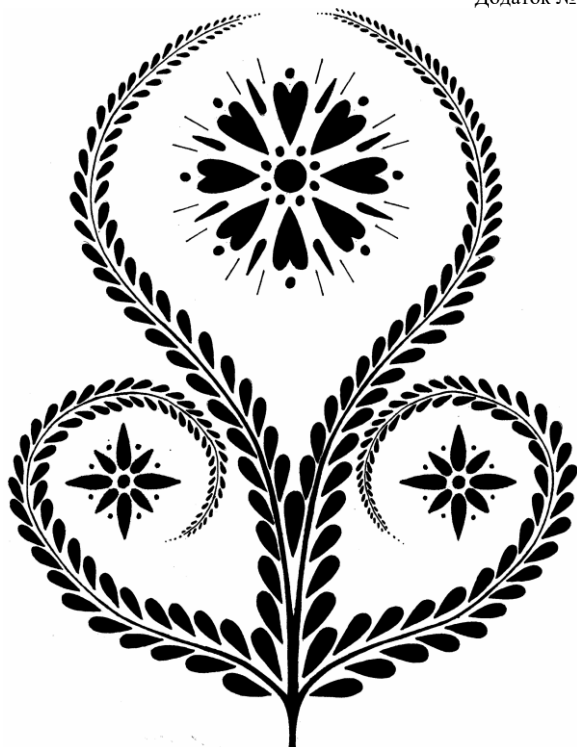
Орнаментальна рослинна композиція в півколі

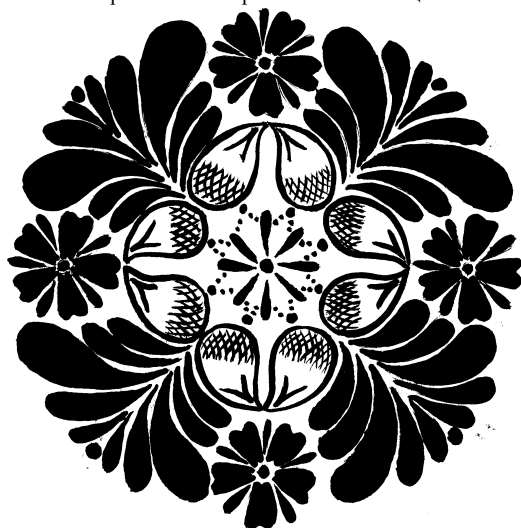
Орнаментальні рослинні композиції в колі

Орнаментальна ритмічна рослинна композиція в прямокутнику

Орнаментальна рослинна композиція

Орнаментальна рослинна композиція в колі

Орнаментальні рослинні композиції в колі

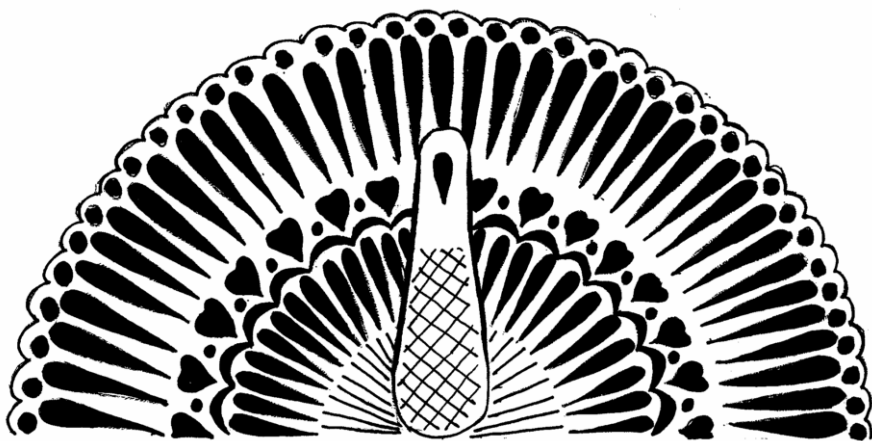
Орнаментальні асиметричні рослинні композиції

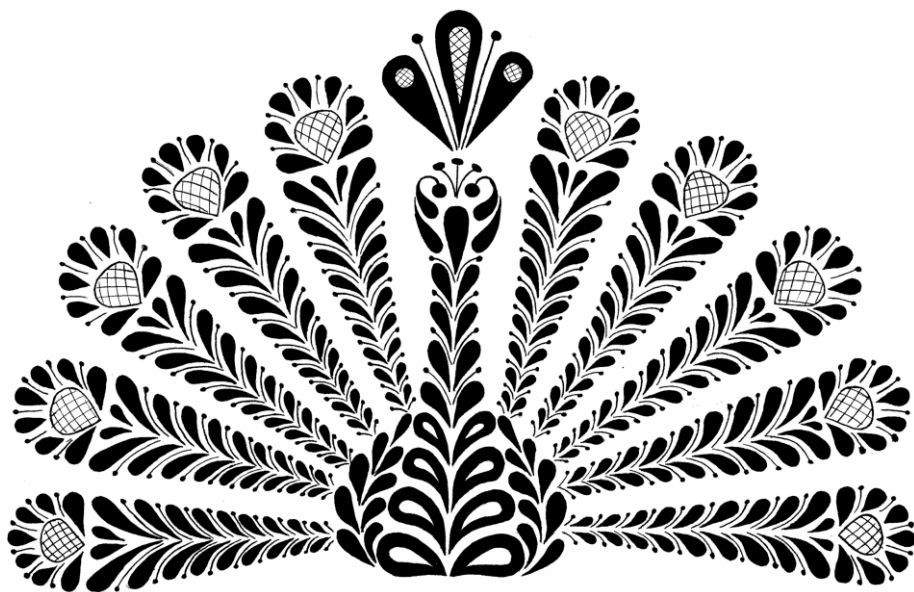
Жарптиця

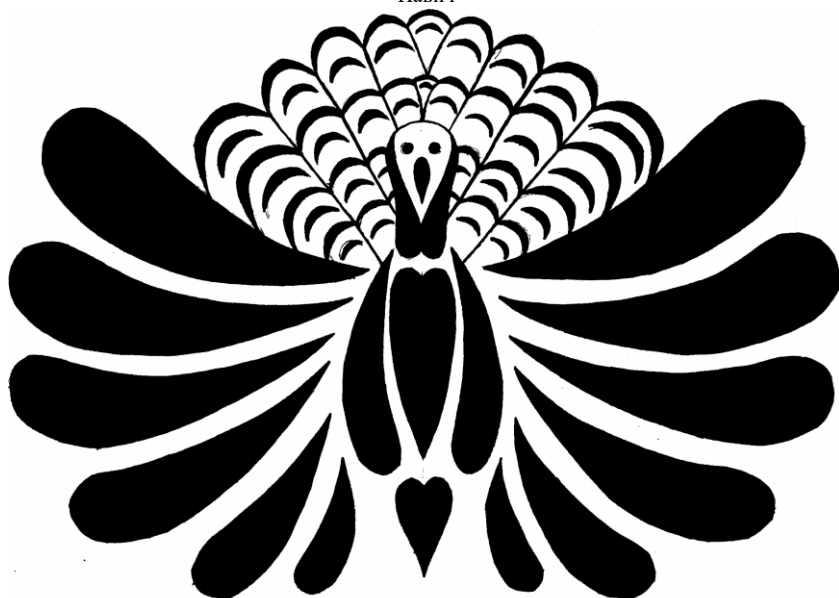
Птах

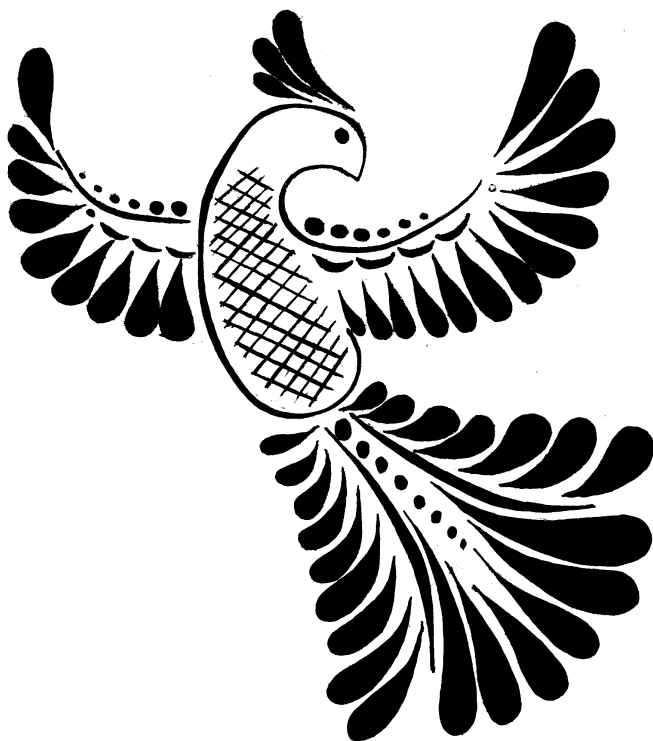
Павич

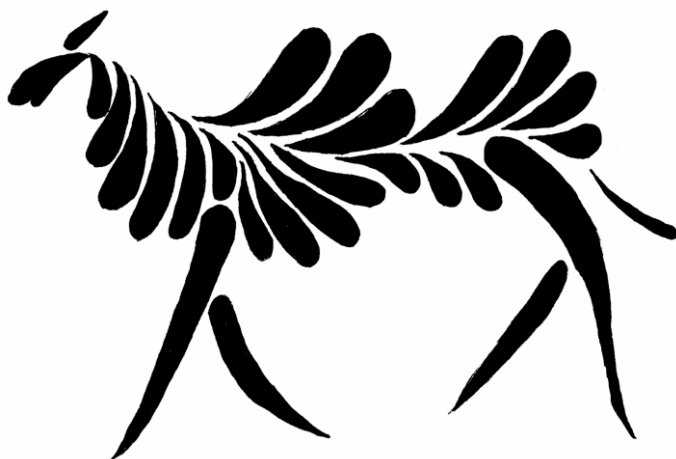
Павич

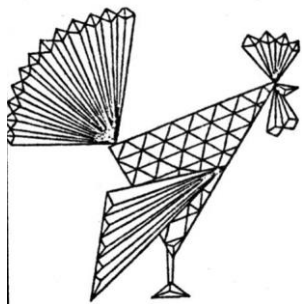
Павич

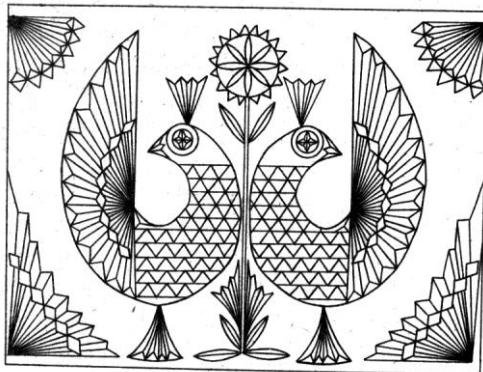
Птах

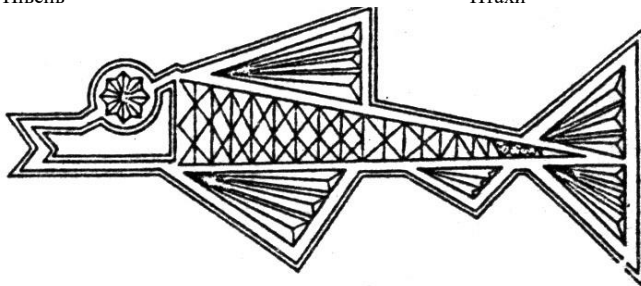
Верблюд

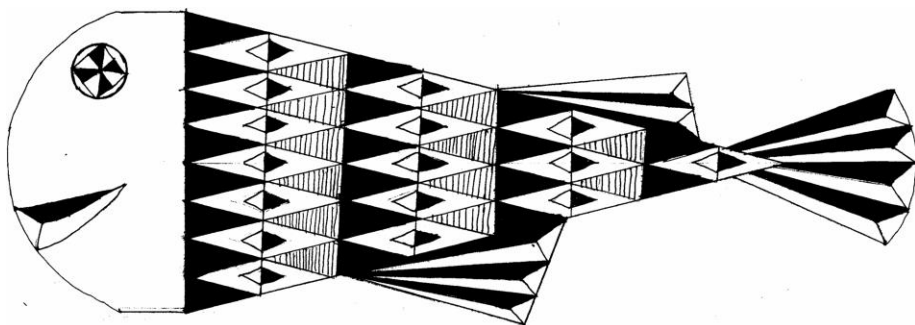
Півень

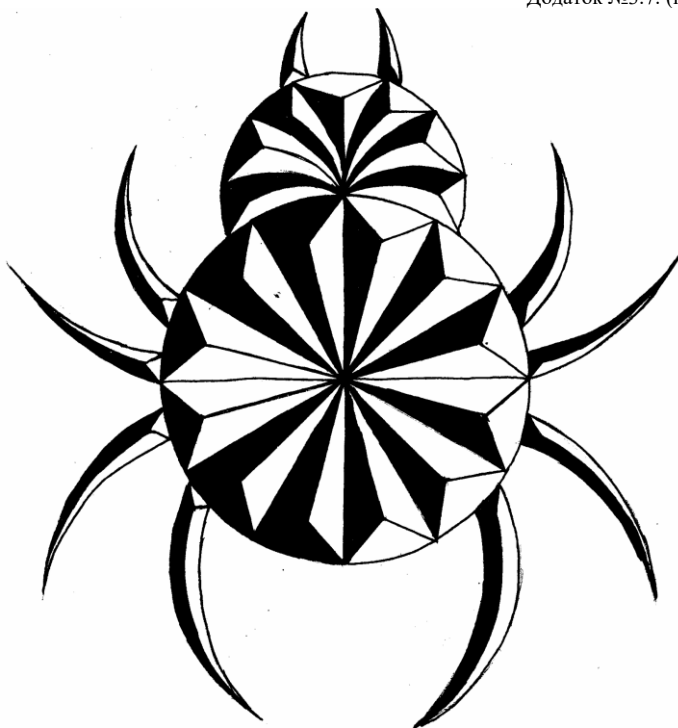
Птахи

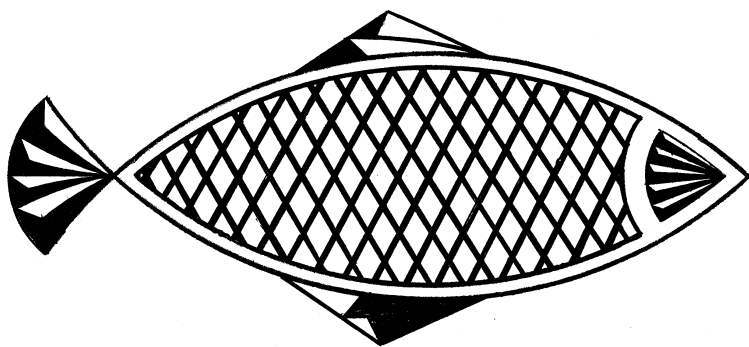
Щука

Сом

Павук

Риба

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №4

Тема: Організація праці у майстерні з художньої обробки деревини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали

Мета: Ознайомитись з обладнанням навчальної майстерні з художньої обробки деревини. Навчитись розрізняти, виготовляти, готувати до роботи інструменти. Вивчити типи матеріалів та їх властивості, оздоблювальні і з'єднуючі засоби та використання їх в художній обробці деревини.

Звіт:

1. Конспект основних відомостей з даної теми.
2. Таблиця з основними характеристиками і показниками інструментів в розширеному варіанті (Дод. №4.1.).
3. Виготовлений власний інструмент для контурної і геометричної різьби (Дод. 4.2.).
4. Підібраний матеріал для виконання навчальних робіт з елементами контурної і трьохгранно-в'ямчатої різьби, а також для виготовлення сувеніру з використанням площинно-в'ямчатої різьби.
5. Письмові висновки по виконаній роботі.

Час: 6 години аудиторних занять та 6 години самостійної роботи.

Дидактичні засоби: інструкції з правил техніки безпеки; плакати з видами інструментів з геометричної, контурної та рельєфної різьби; плакати з типами матеріалів; зразки інструментів.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, матеріали, пристрої: контрольно-вимірювальний інструмент по роботі з деревом (рулетка столярна, малка, кутник), інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (циркуль креслярський, олівець, шарикова ручка, копірка, лекала, шаблони); робочий інструмент по художній обробці дерева (малий, середній і великий набори різців, лобзик долота, киянки, ножівки, абразивні камені для точіння, пензлі, випалювач);

Література: О2, О3, О4, Д2, Д3, Д9, М1, М2, М3, М5, М6.

Питання для самопідготовки

1. Що являє собою навчально-трудовий процес у майстерні з художньої обробки деревини?
2. Які завдання він вирішує?
3. Якими основними правилами потрібно керуватися при організації робочих місць у майстерні з художньої обробки деревини?
4. Які основні вимоги до організації праці?
5. Які вимірювальні інструменти використовують народні майстри при художній обробці деревини?
6. Класифікація інструментів для різблення. Їхнє призначення та використання.
7. Традиційні матеріали котрі використовуються народними майстрами при виготовленні художніх робіт з дерева.
8. Які основні умови безпеки праці у навчальній майстерні?

Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати запропоновану літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Ознайомитись з розташуванням верстатів та пристроїв в майстерні з художньої обробки матеріалів. Зарисувати в зошиті схему розміщення обладнання майстерні.
3. Вивчити будову, характеристику та етапи виготовлення робочого інструменту (різці для геометричної, контурної та рельєфної різьби) (Дод. №4.2.).
4. Вивчити санітарно-гігієнічні правила роботи в техніці площинно-в'ямчатої різьби.
5. Законспектувати основні відомості про види та властивості матеріалів, які використовуються в художній обробці деревини.
6. Підібрати матеріал який використовують в народних промислах при виконанні площинно-в'ямчатої різьби. Це повинні бути дощечки розмірами 10см.×19см. листяних порід деревини (липа, осика, вільха, тополя, береза, каштан, клен, бук, ясен, горіх, яблуня, груша, слива, вишня).

Порядок виконання роботи

1. Зарисувати в зошиті таблицю з основними інструментами й вказати їх характеристики і показники в розширеному варіанті (Дод. №4.1.).
2. Зарисувати в зошиті схему розміщення обладнання майстерні з художньої обробки матеріалів.
3. Виготовити інструмент для геометричної та контурної різьби згідно додатку №4.1., а також представлених викладачем зразків інструменту.
4. Заточити інструмент. Кут заточки має бути не менше 15° і не більше 20°.

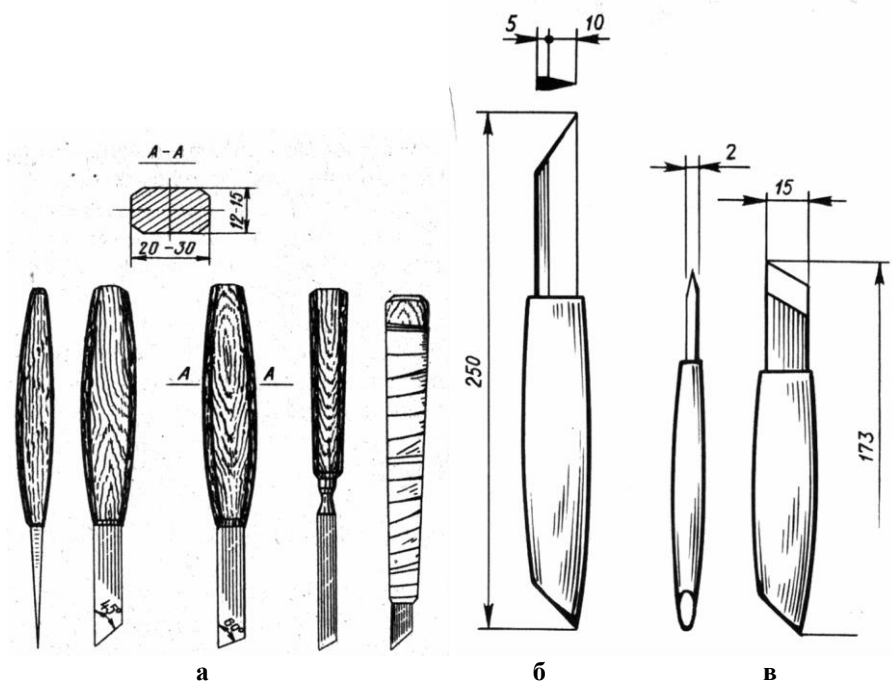
Додаток №4.1.

№	Назва інструменту	Вигляд (мал)	Матеріал	Призначення	Недоліки
1	Різці для токарної обробки деревини				
2	Ударні інструменти (киянки, молотки)				
3	Прямі стамески				
4	Долота				
5	Півкруглі стамески				
6	Вимірювальний інструмент				
7	Клюкарзи, царзки				
8	Фрези				
9	Різаки, ножі				
10	Сокири				
11	Рубанки				
12	Рашпілі				

13	Інструменти для оздоблення				
14	Інстр. Та прилади для заточування лез стамесок і долот				
15	Пили				

Додаток №4.2.

ВРІЗКИ ТА ВИДИ НОЖІВ ДЛЯ ГЕОМЕТРИЧНОЇ ТА КОНТУРНОЇ РІЗЬБИ

а – стамески й ножі, б – богородський ніж, в – ніж косяк

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №5

Тема: Технологія виконання контурного різьблення

Мета: Засвоїти операції при оздобленні виробів з деревини контурним різьбленням: різання ножем-косяком, маленькою стамескою (штїхелем), фарбування і лакування. Засвоїти правила техніки безпеки.

Звіт:

1. Письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки.
2. Дощечки оздоблені технікою контурного різьблення (навчальні вправи) (Дод. №5.1.).
3. Письмові висновки по виконаній роботі.

Час: 4 години аудиторних занять.

Дидактичні засоби: плакати, стенди, зразки робіт, вироби, репродукції.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрої: олівець, гумка, лінійка, ніж-косяк, стамеска, стамеска маленька півкругла, морилка, пензлі, трап'яні тампони, дощечки розмірами 10см.×19см. листяних порід деревини (липа, осика, вільха, тополя, береза, каштан, , верба, горіх), багатощарова фанера розмірами 20см.×35см..

Література: О1, О2, О3, О4, Д2, Д3, Д9, М1, М3, М6.

Питання для контролю самопідготовки

1. Назвіть та охарактеризуйте види орнаментів в контурному різьбленні.
2. Які інструменти використовують для виконання контурної різби, вимоги до нього.
3. Правила виконання операцій контурного різьблення.
4. Можливий брак і як його запобігти при виконанні контурного різьблення.
5. Техніка безпеки при виконанні контурного різьблення.

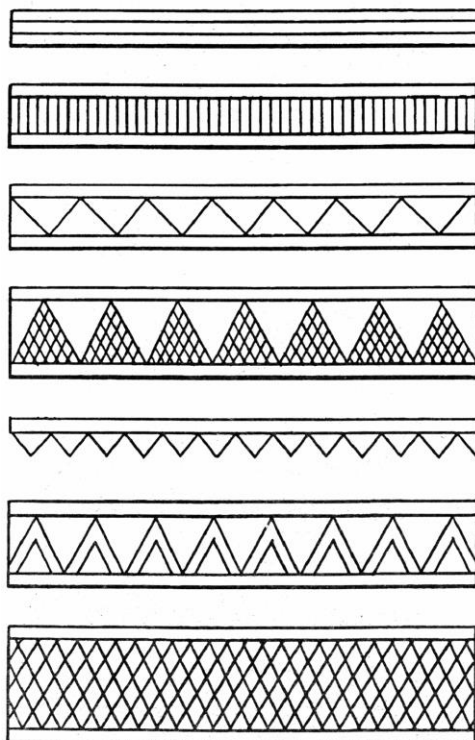
Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Підготувати інструмент до заняття.
3. Зарисувати в зошит основні елементи контурної різби в тому числі і яворівської.
4. Зарисувати в зошиті композиції класичних народних творів народних промислів України з використанням видів контурної різби.

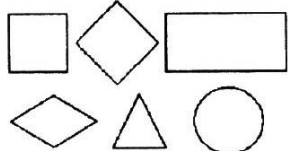
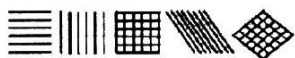
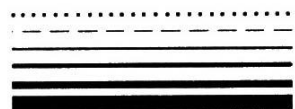
Порядок виконання роботи

1. Опрацювати теоретичну частину виконання контурної різби використавши запропоновану літературу.
2. Підготувати інструмент до заняття.
3. Підготувати дощечки до виконання елементів контурної різби.
4. Засвоїти прийоми тонування поверхні матеріалу
5. Засвоїти прийоми виконання елементів контурної різби (Дод. №5.1.):
 - Точка;
 - Пряма лінія;
 - Соломка;
 - Кривулька;
 - Трикутники;
 - Меандр;
 - Овал;
 - Коло;
 - Спіраль;
6. Засвоїти прийоми фарбування.
7. Засвоїти прийоми оздоблення контурної різби лаками та іншими захисними речовинами та матеріалами.
8. Засвоїти прийоми оздоблення контурної різби бісером, шпоном, металом, кісткою, рогом та іншими матеріалами.
9. Письмові висновки по виконаній роботі.

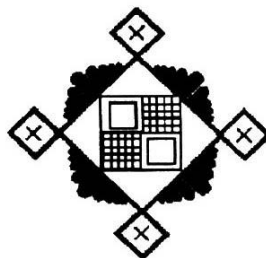
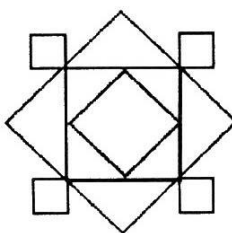
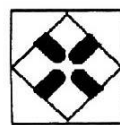
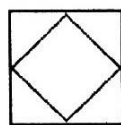
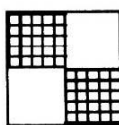
ЕЛЕМЕНТИ І МОТИВИ ДЛЯ НАВЧАЛЬНИХ ВПРАВ З КОНТУРНОЇ РІЗЬБИ

а

б

в

а, б, в – схеми навчальних вправ

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №6.

Тема: Технологія виконання трьохгранно-в'ямчатого різьблення

Мета: Засвоїти операційні при оздобленні виробів з деревини тригранно в'ямчастим різьбленням: різання ножем-косяком, стамескою, лакування і тонування. Засвоїти правила техніки безпеки.

Звіт:

1. Письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки.
2. Дощечки оздоблені технікою трьохгранно в'ямчатого різьблення (Додаток №6.1.).
3. Письмові висновки по виконаній роботі.

Час: 4 години аудиторних занять.

Дидактичні засоби: плакати, стенд зі зразками, вироби, репродукції виробів, роботи студентів.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрої: олівець, гумка, лінійка, ніж-косяк, стамеска, стамеска маленька півкругла, морилка, пензлі, трап'яні тампони, дощечки розмірами 10см.×19см. листяних порід деревини (липа, осика, вільха, тополя, береза, каштан, верба, горіх), багат шарова фанера розмірами 20см.×35см..

Література: О1, О2, О3, О4, Д2, Д3, Д9, М1, М3, М6.

Питання для контролю самопідготовки

1. Назвіть та охарактеризуйте види орнаментів в трьохгранно-в'ямчастому різьбленні.
2. Визначення терміну трьохгранно-в'ямчатого різьблення.
3. Охарактеризуйте інструмент для виконання різьби вимоги до нього.
4. Правила виконання операцій трьохгранно-в'ямчатого різьблення.
5. Можливий брак при виконанні різьби при використанні трьохгранно-в'ямчатого різьблення.
6. Техніка безпеки при виконанні трьохгранно-в'ямчатого різьблення.

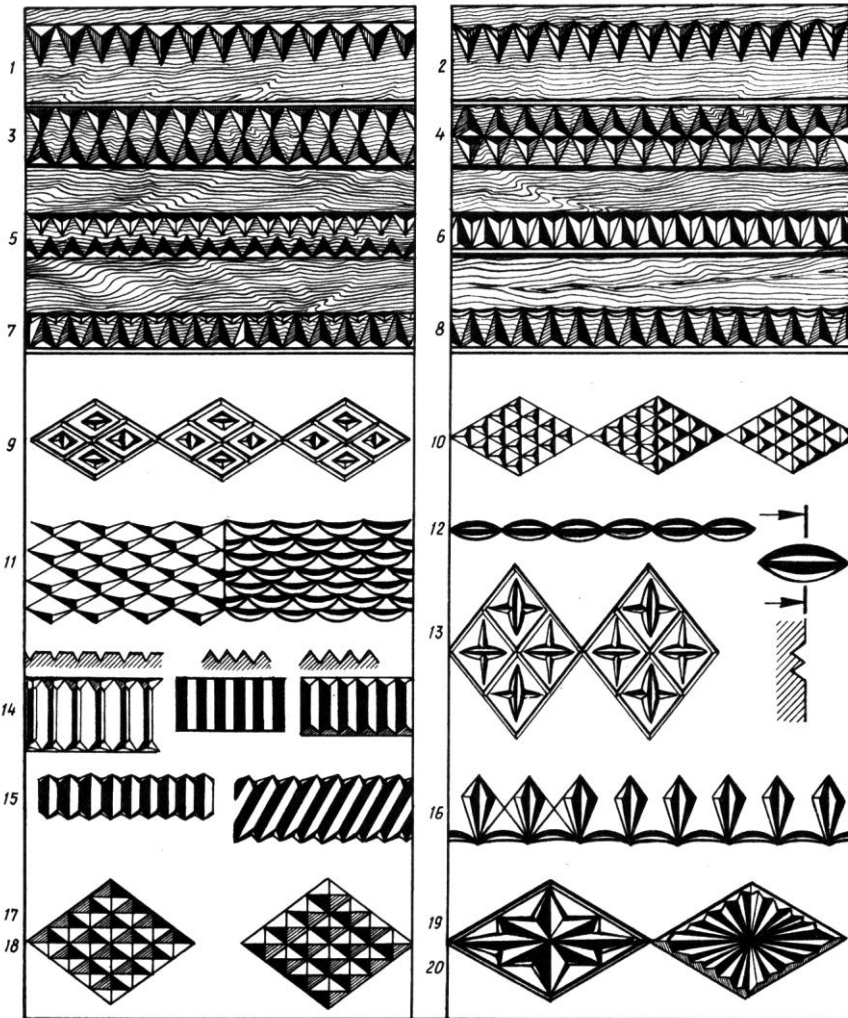
Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Підготувати інструмент до заняття.
3. Зарисувати в зошит основні елементи трьохгранно-в'ямчатого різьблення.
4. Зарисувати в зошиті композиції класичних народних творів народних промислів України з використанням видів трьохгранно-в'ямчатого різьблення.

Порядок виконання роботи

1. Опрацювати теоретичну частину виконання трьохгранно-в'ямчатого різьблення використавши запропоновану літературу.
2. Підготувати інструмент до заняття.
3. Підготувати дощечки до виконання елементів контурної різьби.
4. Засвоїти прийоми тонування поверхні матеріалу.
5. Засвоїти прийоми виконання елементів трьохгранно-в'ямчатого різьблення (виконання за зразками виконаними викладачем).
6. Засвоїти прийоми оздоблення трьохгранно-в'ямчатого різьблення бісером, шпоном, металом, кісткою, рогом та іншими матеріалами.
7. Засвоїти прийоми оздоблення трьохгранно-в'ямчатого різьблення різьби лаками та іншими захисними речовинами і матеріалами.
8. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЗРАЗКИ ЕЛЕМЕНТІВ ТА МОТИВІВ ДЛЯ ТРЕНУВАЛЬНИХ ВПРАВ З ГЕОМЕТРИЧНОЇ РІЗЬБИ

1 – трикутники; 2 – трикутники з зубчиками; 3 – ромби; 4 – ланцюжок; 5 – витейка; 6 – змійка; 7 – ялинка; 8 – ялинка; 9 – куличики; 10 – сколинки; 11 – чешуйка пряма; 12 – очки; 13 – ліхтарики; 14 – драбинка плоска, драбинка плоска, драбинка обрізна; 15 – драбинка з зубчиками пряма, драбинка з зубчиками нахилена; 16 – кущики; 17 – соти; 18 – кубики; 19 – сійво з зубчиками; 20 – сійво обрізне (по контуру).

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №7

Тема: Проектування та виготовлення сувеніру (струганого або точеного) з різьбленою заставкою (вид різьби довільний але в рамках площинно-вямчатої різьби)

Мета: Навчитись виконувати сувеніри в стилі народних промислів України з використанням площинно вямчатої різьби. Навчитись створювати власні композиції орнаментів і форми сувенірів. Засвоїти операції при обробці деревини контурним і трьохгранно-вямчатим різьбленням: різання ножем-косяком, маленькою стамескою (штїхелем), фарбування і лакування. Засвоїти правила техніки безпеки при виготовленні сувеніру з використанням художньої обробки дерева (технікою плоско-рельєфного різьблення). Ознайомитись з класичними видами сувенірів прикрашеними плоско-рельєфним різьбленням.

Звіт:

1. Письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки.
2. Проект виробу згідно затвердженого ескізу.
3. Сувенір згідно проекту.
4. Письмові висновки по виконаній роботі.

Час: 12 годин аудиторних занять та 10 години самостійної роботи.

Дидактичні засоби: плакати, вироби, репродукції робіт.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрій: олівець, гумка, лінійка, ніж-косяк, стамеска, стамеска маленька півкругла, морилка, пензлі, трап'яні тампони, деревина листяних порід (липа, осика, вільха, тополя, береза, каштан, клен, бук, ясен, горіх, яблуня, груша, слива, вишня), фанера.

Література: О1, О2, О3, О4, Д2, Д3, Д9, М1, М3, М6.

Питання для контролю самопідготовки

1. Які техніки і технічні прийоми використовуються у художній обробці деревини?
2. Які породи деревини рахуються найбільш придатними для виготовлення сувенірів і чому?
3. Назвіть та охарактеризуйте типи виробів в художній обробці деревини (Дод. №7.1.)?
4. Техніка безпеки при виконанні сувенірів.

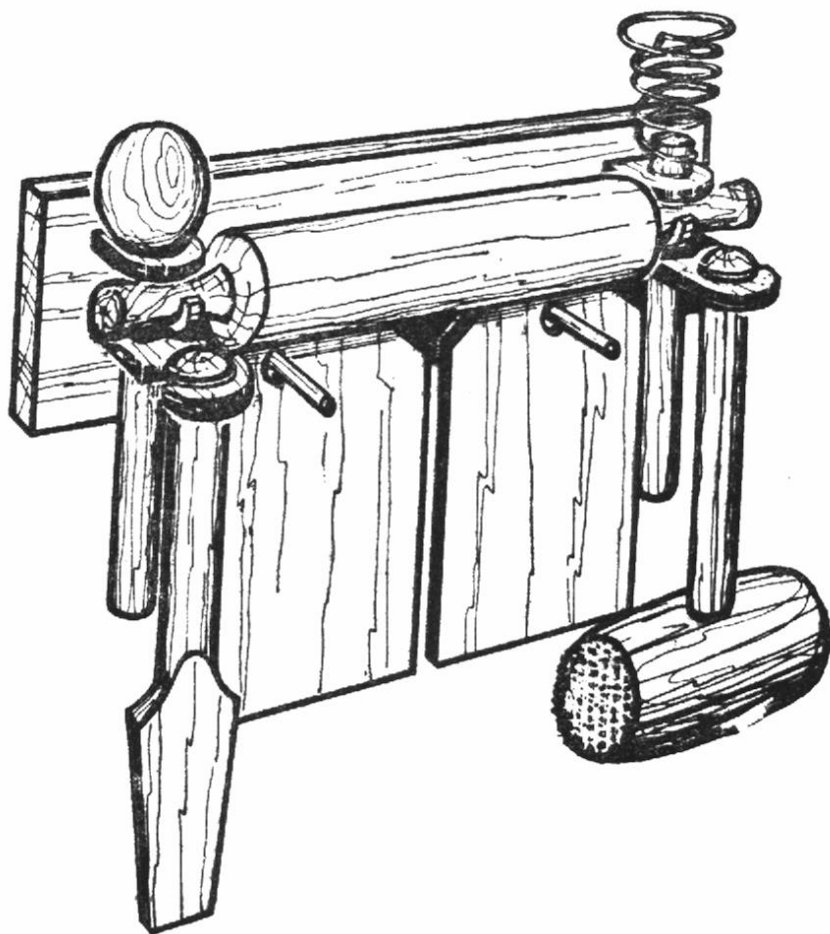
Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Виконати ескізи сувеніру в робочому зошиті в традиціях народних майстрів.
3. Згідно затвердженого ескізу на проект виробу підібрати необхідний матеріал.
4. Виконати проект виробу (зразки креслень виробів на проект дод. №7.1.).
5. Підготувати інструмент до заняття.

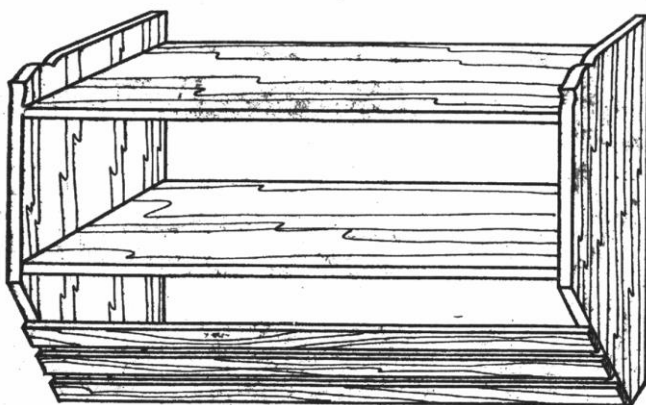
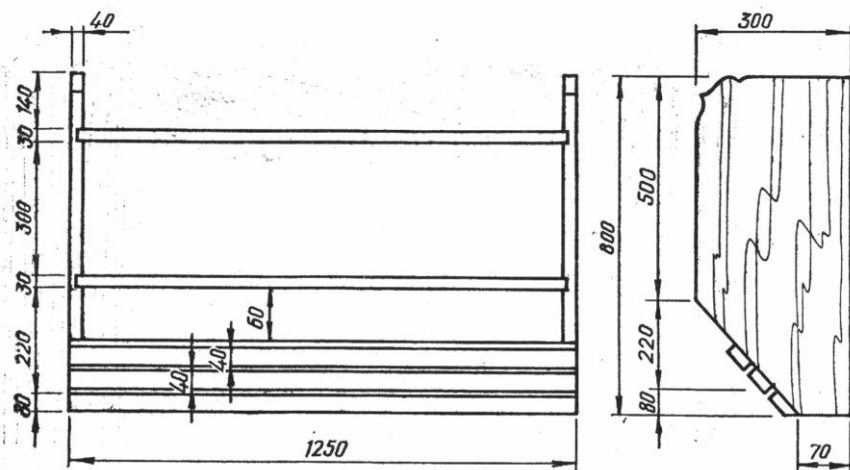
Порядок виконання роботи

1. Виконання проекту виробу за попередньо затвердженим викладачем ескізом (проект виконується на спеціально підготовленому планшеті, виготовленому з ДВП або фанери, на який кріпиться формат креслярського паперу згідно розмірів сувеніру).
2. Виготовлення (столярним або токарним способом) основи предмета згідно проекту.
3. Підготовка інструменту для виконання оздоблення виробу.
4. Виконання різьбленого візерунку (обробка готового виробу виконується в залежності від вибраного виду різьби – геометричної або контурної, по світлому або темному фону).
5. Оздоблення сувеніру бісером, шпоном, металом, кісткою, рогом та іншими матеріалами якщо воно передбачено в проекті.
6. Оздоблення сувеніру лаками або іншими захисними речовинами та матеріалами.
7. Письмові висновки по виконаній роботі.

КУХОННИЙ НАБІР

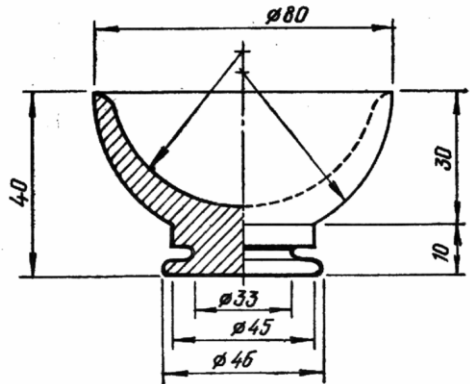
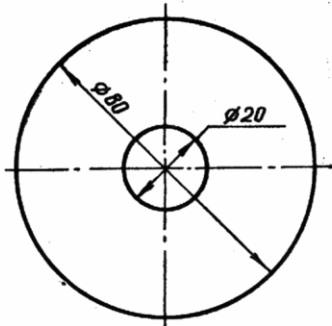
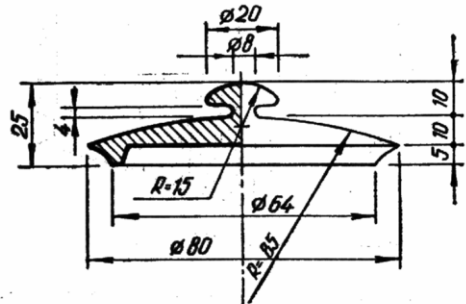
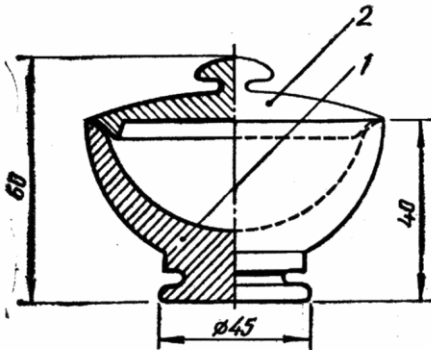

КУХОННА ПОЛИЧКА

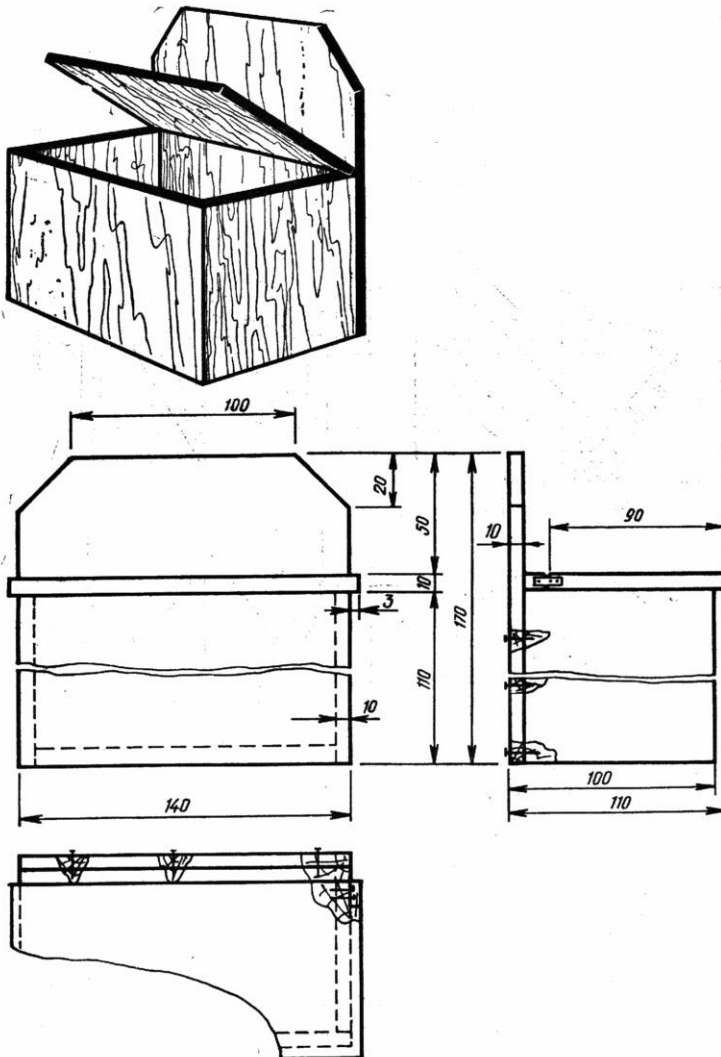

а

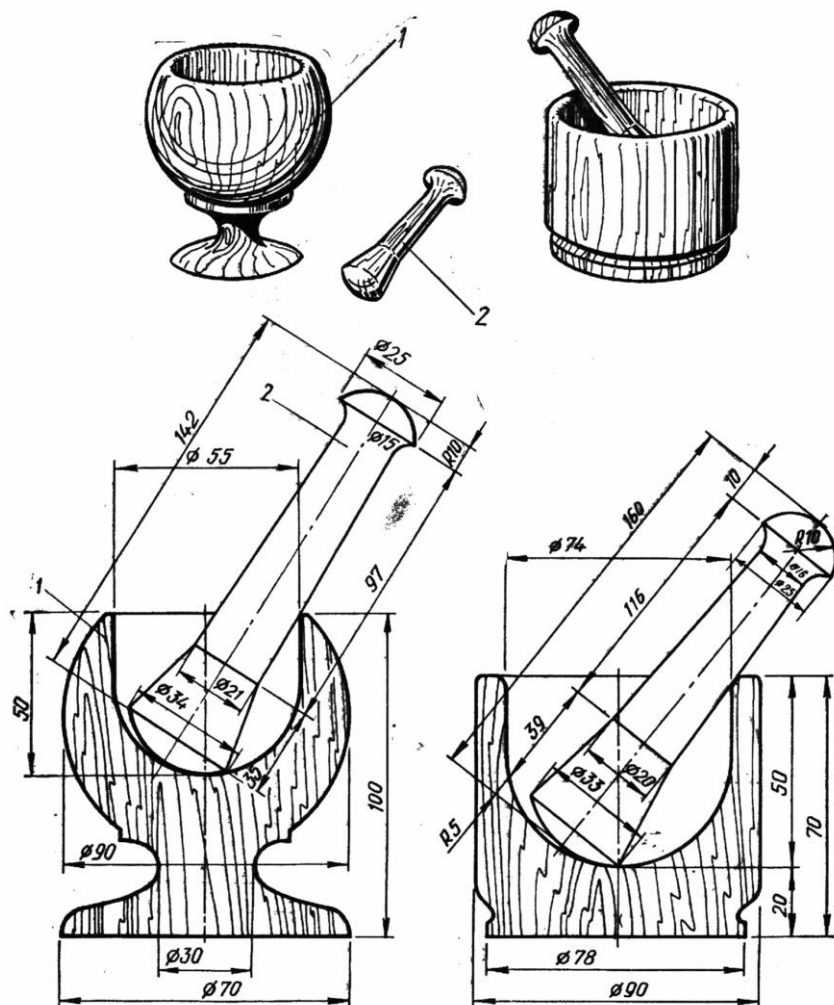
СІЛЬНИЧКА

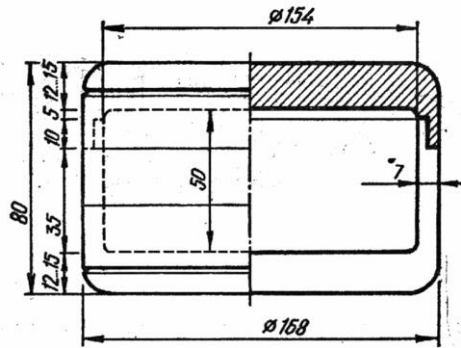
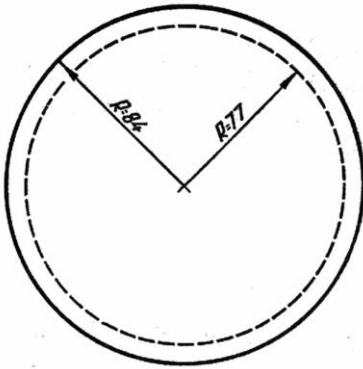
ЯЩИК ДЛЯ СОЛІ

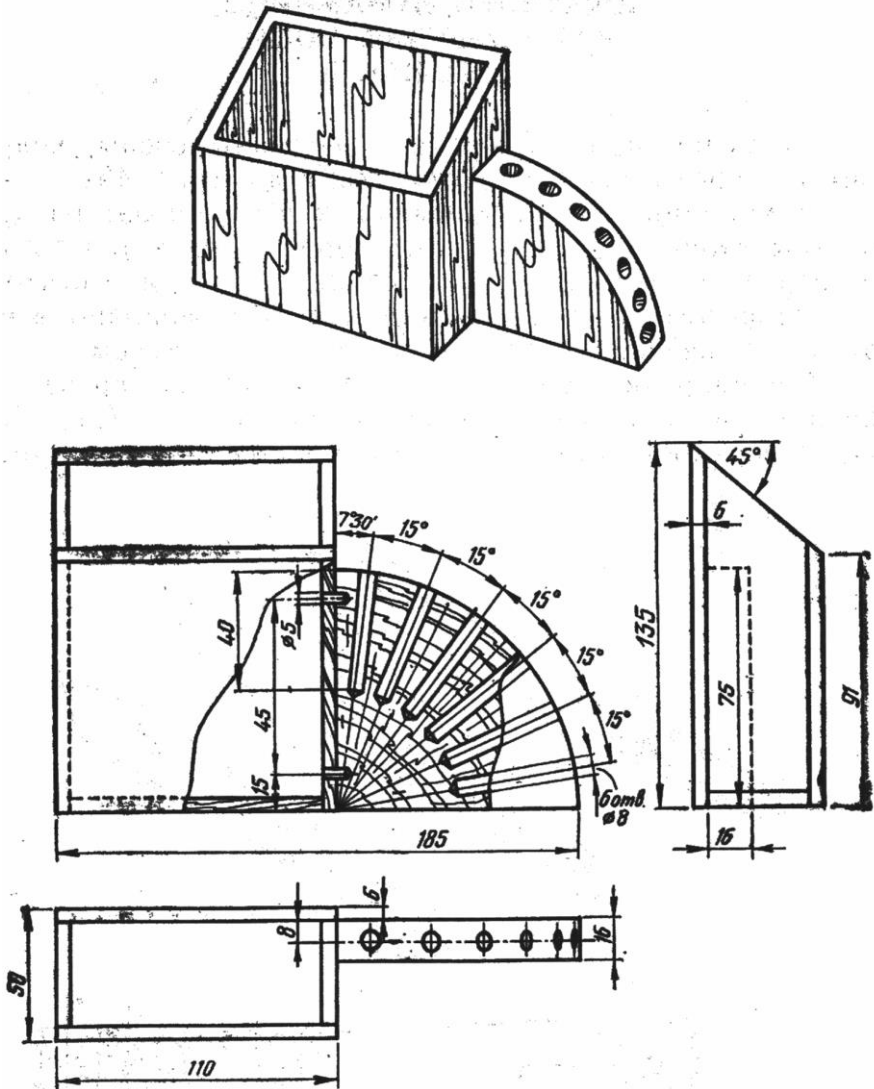
СТУПКА З ТОВКАЧИКОМ

ШКАТУЛКА

ПИСЬМОВИЙ НАБІР

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №8

Тема: Організація праці у майстерні з художнього розпису тканини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали

Мета: Ознайомитись з обладнанням навчальної майстерні з художнього розпису тканини. Навчитись розрізняти та виготовляти інструменти і допоміжні пристрої для розпису тканин. Вивчити типи матеріалів і фарбників які використовують в художньому розписі тканини. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги та правила безпечної організації праці робочого місця під час виконання робіт.

Звіт:

1. Конспект основних відомостей з даної теми.
2. Виготовлений підрамник для роботи.
3. Виготовлений інструмент для виконання гарячого батіку.
4. Підготовлений матеріал, інструменти та допоміжні пристрої для розпису по тканині.
5. Письмові висновки по виконаній роботі.

Час: 2 години аудиторних занять та 2 години самостійної роботи.

Дидактичні засоби: інструкції з правил техніки безпеки; плакати з видами інструментів і пристроїв для гарячого батіку.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрої, матеріали: контрольно-вимірювальний інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (сантиметрова стрічка); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (олівець, копірка) робочий інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (ножиці, скляні трубки, лінійка, пензлі, різного виду писаки), технічні пристрої (каталки, рама, електрична плитка (спиртівка), батик-штїфт, праска), текстильні барвники, сіль, резервна маса, старі газети, посуд для резервної маси та барвників, кнопки текстильні.

Література: О1, О2, О3, О4, М1, М2.

Питання для контролю самопідготовки

1. Що являє собою навчально-трудоий процес у майстерні з художнього розпису тканини?
2. Які завдання він вирішує?
3. Якими основними правилами потрібно керуватися при організації робочих місць у майстерні з художнього розпису тканини?
4. Які основні вимоги до організації праці?
5. Класифікація інструментів та пристроїв для художнього розпису тканини. Їхнє призначення та використання (Дод №8.1.).
6. Види резервної суміші та її основні складники?
7. Види фарбників й технологія їх використання?
8. Який поширений метод фіксації фарб в гарячому батіку?
9. Традиційні матеріали котрі використовуються народними майстрами при виготовленні художніх робіт з розпису тканини.
10. Які основні умови безпеки праці у навчальній майстерні?

Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати запропоновану літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Зарисувати в робочий зошит пристрої і інструменти які використовують в художньому розписі тканин (Дод. №8.1.).
3. Законспектувати основні відомості про види та властивості матеріалів, які використовуються в художньому розписі тканин.
4. Підібрати матеріал який використовують в народних промислах при виконанні гарячого батіку (шовкові або бавовняні тканини, віск або парафін для резервної суміші).

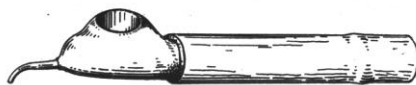
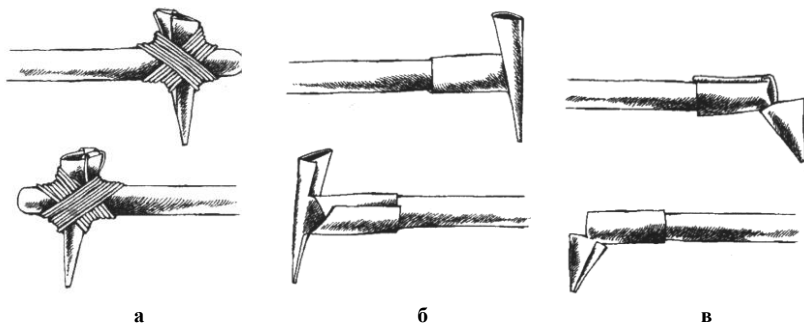
Порядок виконання

1. Виготовлення підрамників 2шт. (22см×30см, 45см×60см).
2. Виготовлення робочого інструменту.

3. Закріплення матерії на підрамники.
4. Підготовка фарбників до роботи.
5. Письмові висновки по виконаній роботі.

Додаток №8.1.

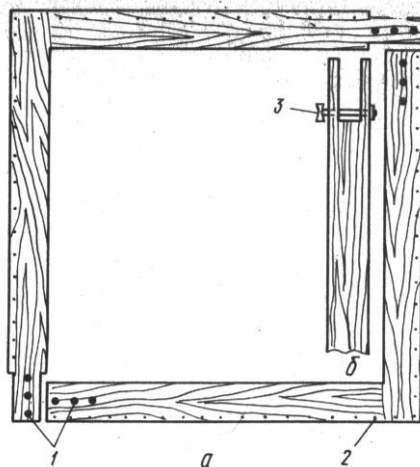
ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ РОЗПИСУ ТКАНИНИ В ТЕХНІЦІ ГАРЯЧОГО БАТІКУ

а, б, в, д – види писачків; е – тьянтінг, г – розгортка металевої частини писачка

спиртівка

рамка для батіку

а – загальний вигляд; б – розріз; 1 – отвори для зміни розмірів; 2 – цвяшки; 3 – гвинт.

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №9

Тема: Технологія виконання гарячого батику

Мета: Засвоїти операції при обробці тканини техніками гарячого батику і вільного розпису. Оволодіти основними прийомami нанесення малюнка при ручному розписі гарячим батиком. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпечної праці, організації робочого місця під час виконання робіт.

Звіт:

1. Конспект основних відомостей з даної теми.
2. Навчальні роботи з використанням різних технік (вузликове виварювання, кракелюр, вільний розпис, резервування).
3. Письмові висновки по виконаній роботі.

Час: 4 години аудиторних занять.

Дидактичні засоби: зразки робіт, репродукції.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрої: контрольно-вимірювальний інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (сантиметрова стрічка); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (олівець, копірка) робочий інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (ножиці, скляні трубки, лінійка, пензлі, різного виду писакки), пристрої (каталки, рама, електрична плитка (спиртівка), батик-штіфт, праска), текстильні барвники, сіль, резервна маса, старі газети, посуд для резервної маси та барвників, кнопки текстильні.

Література: О1, О2, О3, О4, М1, М2.

Питання для контролю самопідготовки

1. Назвіть та охарактеризуйте види орнаментів в художньому розписі, та закономірності їх побудови.
2. Назвіть та охарактеризуйте види ручного розпису.
3. Технологія гарячого батику. Технологія холодного батику та їх відмінність.
4. Охарактеризуйте методи перенесення ескізу на тканину.
5. Види і техніки нанесення малюнків на тканину при ручному розпису.
6. Санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпеки праці та організації робочого місця під час виконання робіт з ручного розпису тканини.

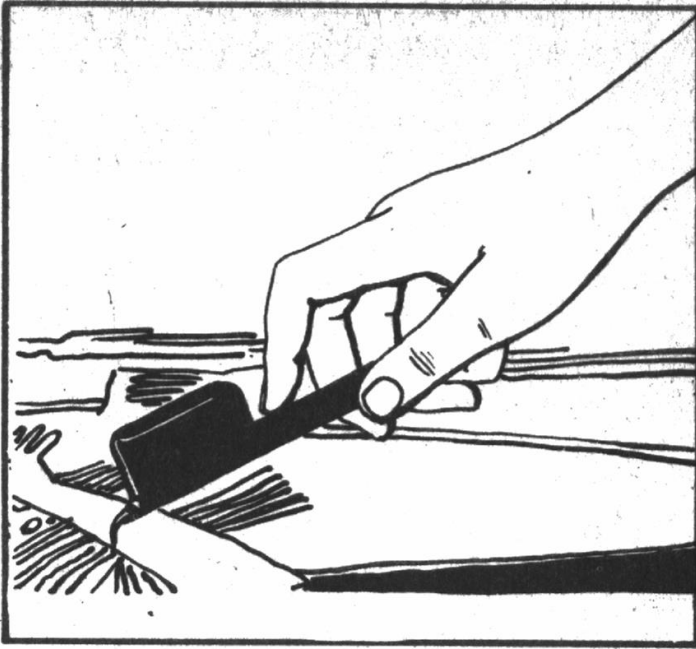
Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Виконати ескізи орнаментів на навчальні роботи.
3. Підготувати основні матеріали та інструменти для виконання навчальних робіт.

Порядок виконання

1. Засвоїти прийоми приготування барвників для розпису.
2. Підготовка резервної маси.
3. Засвоїти основні прийоми нанесення малюнка при ручному розписі гарячим батиком:
 - 1) вузликового виварювання;
 - 2) резервування (дод. №9.1.);
 - 3) кракелюр;
 - 4) вільний розпис;
 - 5) відтиск;
 - 6) клякса;
 - 7) шаблон;
 - 8) білий живопис.
4. Закріплення барвникового шару.

НАНЕСЕННЯ КОНТУРУ РИСУНКУ ЗА ДОПОМОГОЮ ПИСАЧКА

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №10

Тема: Виготовлення сувеніру в техніці “гарячий батик”

Мета: Навчитись виконувати сувеніри в стилі народних промислів України з використанням технік гарячого батiku і вільного розпису. Навчитись створювати власні композиції орнаментів і форм сувенірів. Засвоїти операції при обробці тканини техніками гарячого батiku і вільного розпису. Засвоїти правила техніки безпеки при виготовленні сувеніру з використанням техніки гарячого батiku. Ознайомитись з класичними видами сувенірів і творів виконаних в техніці гарячого батiku.

Звіт:

1. Письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки.
2. Виконаний проект виробу згідно затвердженого ескізу.
3. Сувеніру згідно проекту.
4. Письмові висновки по виконаній роботі.

Час: 8годин аудиторних занять.

Дидактичні засоби: зразки робіт, репродукції.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрої: контрольно-вимірювальний інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (сантиметрова стрічка); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (олівець, копірка) робочий інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (ножиці, скляні трубки, лінійка, пензлі, різного виду писаки), пристрої (каталки, рама, електрична плитка (спиртівка), батик-штїфт, праска), текстильні барвники, сіль, резервна маса, старі газети, посуд для резервної маси та барвників, кнопки текстильні.

Література: О1, О2, О3, О4, М1, М2.

Питання для контролю самопідготовки

1. Виписати і вивчити художні прийоми які використовуються у техніці гарячого батику.
2. Охарактеризуйте типи виробів в художній обробці тканин технікою гарячого батику (Дод. № 10.1.).

Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Виконати ескізи сувеніру в робочому зошиті в традиціях народних майстрів.
3. Згідно затвердженого ескізу на проєкт виробу підібрати необхідний матеріал.
4. Виконання проєкту виробу.
5. Підготувати інструмент й необхідні матеріали до заняття.

Порядок виконання роботи

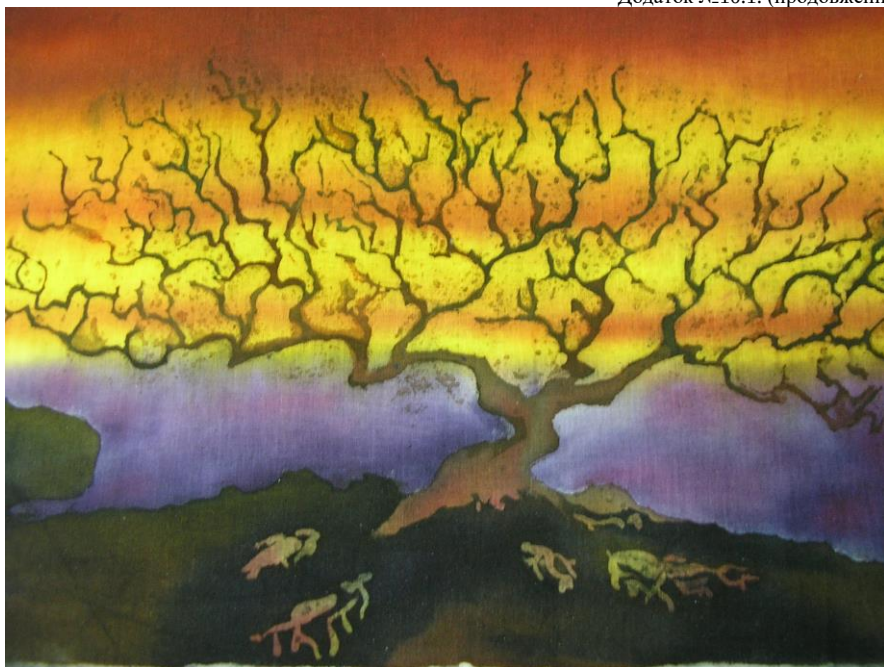
1. Виконання проєкту виробу за попередньо затвердженим викладачем ескізом (проєкт виконується на спеціально підготовленому планшеті, виготовленому з ДВП або фанери, на який кріпиться формат креслярського паперу згідно розмірів сувеніру).
2. Підготовка основи виробу.
3. Підготовка інструменту для виконання малюнка
4. Нанесення малюнка (обробка виробу виконується згідно тих прийомів виразності які автор використовує у власному проєкті).
5. Закріплення фарби.
6. Формовка сувеніру згідно проєкту.

Додаток №10.1.

ВРАЗИ РОБИТ

Декоративне панно „Квочка”

Декоративне панно „Дерево”

Декоративне панно „Пеньок”

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №11

Тема: Організація праці у майстерні з художньої обробки глини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали

Мета: Ознайомитись з обладнанням навчальної майстерні з художньої обробки глини. Навчитись розрізняти та виготовляти інструменти і допоміжні пристрої для ліпки. Вивчити типи матеріалів і фарбників які використовують в художній обробці глини. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги та правила безпечної організації праці робочого місця під час виконання робіт.

Звіт:

1. Конспект основних відомостей з даної теми.
2. Підготовлена глина до роботи.
3. Виготовлений інструмент.

Час: 4 години аудиторних занять 4 години самостійної роботи.

Дидактичні засоби: інструкції з правил техніки безпеки; плакати з видами інструментів і пристроїв для художньої обробки глини.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрої, матеріали: контрольно-вимірювальний інструмент по роботі з глиною (товщиномір, кронциркуль); робочий інструмент по роботі з глиною (сито, відбивні палиці й молотки, гончарний круг, струна (дріт), циклі, рисувалка, скребки, різного виду ножі, стеки-петлі, посуд для зберігання глини.); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (стеки, стеки-петлі, турнетка, шило, пензлі, різного виду ножі, шаблони, лекала, форми різного зразка, каталки форми, піпетка, фляндрівка), технічні пристрої (турнетка, аерограф, гончарний круг, муфельна піч).

Література: О1, О2, О3, О4, Д4, Д10, Д18, М2, М4, М5.

Питання для контролю самопідготовки

1. Що являє собою навчально-трудова процес у майстерні з художньої обробки глини?
2. Якими основними правилами потрібно керуватися при організації робочих місць у майстерні з художньої обробки глини?
3. Які основні вимоги до організації праці?
4. Класифікація інструментів та пристроїв для художньої обробки глини. Їхнє призначення та використання (Дод. №11.1.).
5. Види глини та її основні складники?
6. Які допоміжні пристрої і матеріали використовують народні майстри з художньої обробки глини.
7. Види фарбників й технологія їх використання?
8. Види глини за технологією обробки?
9. Найбільш поширені матеріали котрі використовуються народними майстрами при виготовленні художніх робіт з глини.
10. Які основні умови безпеки праці у навчальній майстерні?
11. Правила техніки безпеки при користуванні муфельною піччю.

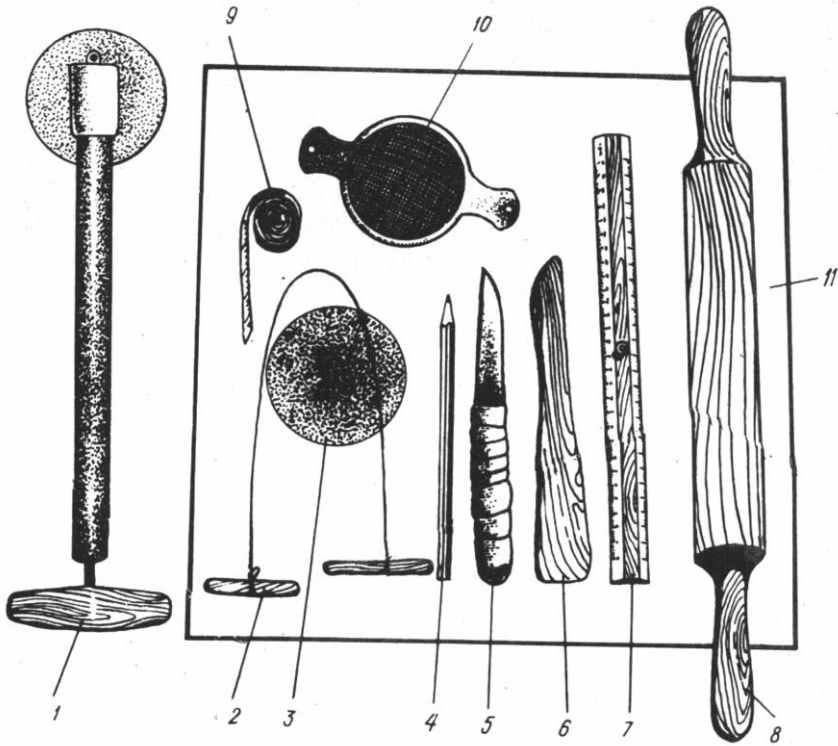
Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати запропоновану літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Зарисувати в робочий зошит головні пристрої і інструменти які використовують в художній обробці глини.
3. Законспектувати основні відомості про види матеріалів, які використовуються в художній обробці глини.

Порядок виконання

1. Виготовлення власного інструменту (стеки, петлі, ножі) (Дод. №11.1.).
2. Виготовлення та підготовка до роботи допоміжних пристроїв (робоча підставка, турнетка, пристрої для оздоблення) (Дод. №11.1.).
3. Підготовка фарбників для оздоблення виробів з глини.
4. Письмові висновки по виконаній роботі.

ІНСТРУМЕНТИ І ПРИЛАДДЯ ДЛЯ ХУДОЖНЬОЇ ОБРОБКИ КЕРАМІКИ

1 – пульфон; 2 – різак; 3 – поролонова губка; 4 – олівець; 5 – ніж; 6 – стек; 7 – лінійка; 8 – качалка; 9 – сантиметрова стрічка; 10 – сито; 11 – дошка.

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №12

Тема: Технології виготовлення народних глиняних іграшок

Мета: Засвоїти операції виготовлення та оздоблення глиняних іграшок. Ознайомитись з типологією глиняних іграшок. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги та правила безпечної організації праці робочого місця під час виконання робіт.

Звіт:

1. Письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки.
2. Виготовлена іграшка на основі класичних робіт народних майстрів-керамістів.
3. Письмові висновки по виконаній роботі.

Час: 7 години аудиторних занять.

Дидактичні засоби: плакати, вироби, репродукції.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрій: контрольно-вимірювальний інструмент по роботі з глиною (товщиномір, кронциркуль); робочий інструмент по роботі з глиною (сито, відбивні палиці й молотки, гончарний круг, струна (дріт), циклі, рисувалка, скребки, різного виду ножі,

стеки-петлі, посуд для зберігання глини.); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (стеки, стеки-петлі, турнетка, шило, пензлі, різного виду ножі, шаблони, лекала, форми різного зразка, каталки форми, піпетка, фляндрівка), технічні пристрої (турнетка, аерограф, гончарний круг, муфельна піч).

Література: О1, О2, О3, О4, Д4, Д10, Д18, М2, М4, М5.

Питання для контролю самопідготовки

1. Охарактеризуйте види народної керамічної іграшки.
2. Які є відомі центри по виготовленню керамічних іграшок на Україні й в близькому зарубіжжі?
3. Назвіть інструменти для виготовлення глиняної іграшки та вимоги до нього.
4. Види оздоблення керамічних іграшок.

Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Підготувати інструмент до заняття.
3. Зарисувати в зошит класичні і найбільш поширені форми і види іграшок (Дод. №12.1.).

Порядок виконання роботи

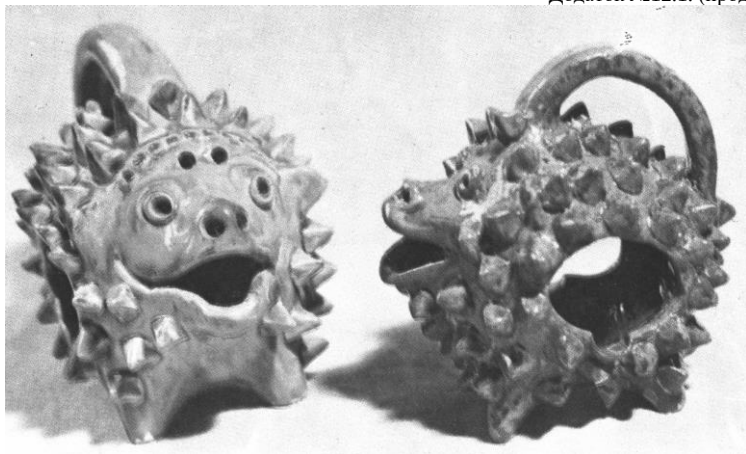
1. Підготувати глину до заняття.
2. За зразками народних іграшок виготовити іграшку-копію (завдання попередньо узгоджується з викладачем).
3. Оздоблення іграшки згідно зразка.
4. Випалення в муфельній печі.
5. Перевірка іграшки після випалення на наявність браку
6. Письмові висновки по виконаній роботі.

Додаток №12.1.

ЗРАЗКИ РОБІТ ІГРАШОК З КЕРАМІКИ

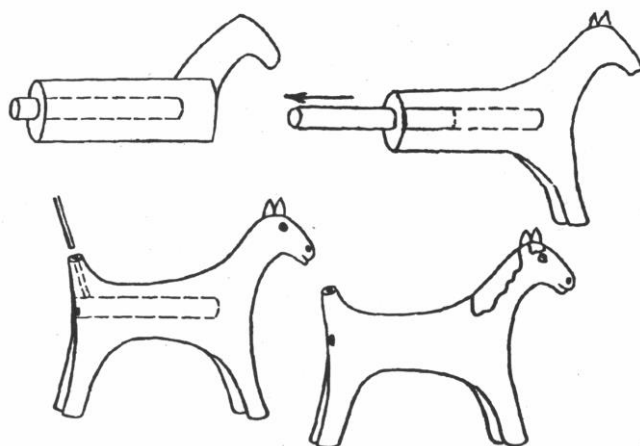
Автор Я. І. Падалка. Народний мотив. Глина, глазур.

Автор Я. І. Падалка. „ДРУЗІ”

Зразки народної іграшки.

Прийоми ліплення коника

керамічна іграшка „ІНДИК”

керамічна іграшка „ДІВЧИНА”

керамічна іграшка „ПАЦЮК”

керамічна іграшка „ЛЕБІДКА”

керамічна іграшка „КОЛОБОК”

керамічна іграшка „РИБА”

керамічна іграшка „МАСКА”

керамічна іграшка „КУМ”

керамічна іграшка „ДИНОЗАВРИК”

керамічна іграшка „МУЗИКА”

керамічна іграшка „ВІСЛЮК”

керамічна іграшка „РИБА”

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №13

Тема: Технології виготовлення народного глиняного посуду

Мета: Засвоїти операції виготовлення та оздоблення глиняного посуду. Ознайомитись з техніками виконання посуду. Вивчити класифікацію народного глиняного посуду. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги та правила безпечної організації праці робочого місця під час виконання робіт.

Звіт:

1. Письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки.
2. Виготовлений посуд на основі класичних робіт народних майстрів-керамістів.
3. Письмові висновки по виконаній роботі.

Час: 6 години аудиторних занять.

Дидактичні засоби: плакати, вироби, репродукції.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрої: контрольно-вимірювальний інструмент по роботі з глиною (товщиномір, кронциркуль); робочий інструмент по роботі з глиною (сито, відбивні палиці й молотки, гончарний круг, струна (дріт), циклі, рисувалка, скребки, різного виду ножі, стеки-петлі, посуд для зберігання глини.); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (стеки, стеки-петлі, турнетка, шило, пензлі, різного виду ножі, шаблони, лекала, форми різного зразка, каталки форми, піпетка, фляндрівка), технічні пристрої (турнетка, аерограф, гончарний круг, муфельна піч).

Література: О1, О2, О3, О4, Д4, Д10, Д18, М2, М4, М5.

Питання для контролю самопідготовки

1. Охарактеризуйте типи творів глиняного посуду (Додаток №13.1.).
2. Назвіть технологічні підвиди глиняного посуду.
3. Які ви знаєте технологічні особливості виготовлення глиняного посуду.
4. Які є відомі центри по виготовленню керамічного посуду на Україні й в близькому зарубіжжі?
5. Назвіть інструменти для виготовлення глиняного посуду та вимоги до нього.
6. Які декоративні покриття для кераміки ви знаєте?

Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Підготувати інструмент до заняття.
3. Зарисувати в зошит класичні і найбільш поширені форми і види народного глиняного посуду.

Порядок виконання роботи

1. Підготувати глину до заняття.
2. Не відступаючи від традиційних зразків народного посуду виготовити посуд (завдання попередньо узгоджується з викладачем).
3. Оздоблення посуду.
4. Випалення в муфельній печі виробу.
5. Перевірка посуду після випалення на наявність браку.
6. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЗРАЗКИ РОБІТ ПОСУДУ З КЕРАМІКИ

письмовий набір „СОВА”

письмовий набір „БАШТИ”

келишок

пепельничка „ЧОВЕН”

пепельничка „МУШЛЯ”

письмовий набір „ФОРТЕЦЯ”

сілничка

глекчик

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №14

Тема: Організація праці у майстерні з художньої обробки паперу технікою витинанки

Мета: Ознайомитись з обладнанням навчальної майстерні з художньої обробки паперу. Ознайомитися з історією виникнення витинанок. Вивчити типи матеріалів і фарбників які використовують в художній обробці паперу. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги та правила безпечної організації праці, робочого місця під час виконання робіт.

Звіт:

1. Конспект основних відомостей з даної теми.
2. Виконана імітація фактури та текстури природних матеріалів (деревини, мармуру, шкіри, тканини).
3. Письмові висновки по виконаній роботі.

Час: 2 години аудиторних занять та 2 години самостійної роботи.

Дидактичні засоби: зразки робіт, репродукції, листівки.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрої, матеріали: тонкий однотонний глянцеви́й папір, що має блискучу поверхню, яскраві насичені кольори, добре складається і легко піддається витинанню та вирізанню; друкарський та канцелярський папір; фольга; папір з особливою фактурою (велюровий, тиснутий, крейдовий); ножиці, гострі ножі, штемпельки (кружальця, листочки, ромби).

Література: О1, О2, Д11, М2, М4.

Питання для контролю самопідготовки

1. Якими були перші витинанки і з яких матеріалів вони виконувались?
2. Де виникли перші паперові прикраси і з чим це було пов'язано?
3. Яке спрямування мали перші паперові прикраси у слов'ян?
4. Коли в основному виготовляли в Україні витинанки?
5. Які техніки декоративного зображення орнаментів і композицій наслідують техніку виготовлення сувенірів з паперу та їх оздоблення витинанками?
6. Який інструмент та матеріали використовують народні майстри при виготовленні робіт з паперу?
7. Які основні умови безпеки праці при роботі з папером?

Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати запропоновану літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Підготувати інструмент і матеріал для імітації фактури та текстури природних матеріалів (деревина, мрамур, малахіт тощо).

Порядок виконання роботи

6. Підготовка фарбників до роботи.
7. Імітація текстури деревини.
8. Імітація текстури мармуру.
9. Імітація фактур природних матеріалів.
10. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №15

Тема: Технологія виконання витинанок

Мета: Ознайомитися з технологічними та художніми особливостями витинанок (силуети, одинарні, складні, складені, ажурні). Навчитися створювати композиції геометричного, рослинного та зооморфного характеру.

Звіт:

1. Конспект основних відомостей з даної теми.
2. Виконана навчальна робота з використанням технік вирізання, витинання, відщипування і вибивання ажурних прорізів.

3. Ескіз і проект виробу.
 4. Письмові висновки по виконаній роботі.
- Час:** 2 години аудиторних занять 2 години самостійної роботи.

Дидактичні засоби: зразки робіт, репродукції.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрої, матеріали: креслярський папір, фарба, пензлі, тампони, олівці, гумка, лінійка, циркуль, штемпельки-шаблони.

Література: О1, О2, Д11, М2, М4.

Питання для контролю самопідготовки

1. Які види композицій використовують для художньої обробки паперу в техніці витинанок.
2. Назвіть і охарактеризуйте види витинанок.
3. Назвіть і охарактеризуйте жанри витинанок.
4. Техніки виконання композицій.

Завдання для самопідготовки

1. Опрацювати запропоновану літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Підібрати жанр витинанок для створення проєкту на виріб (Дод. №15.1.).

Порядок виконання роботи

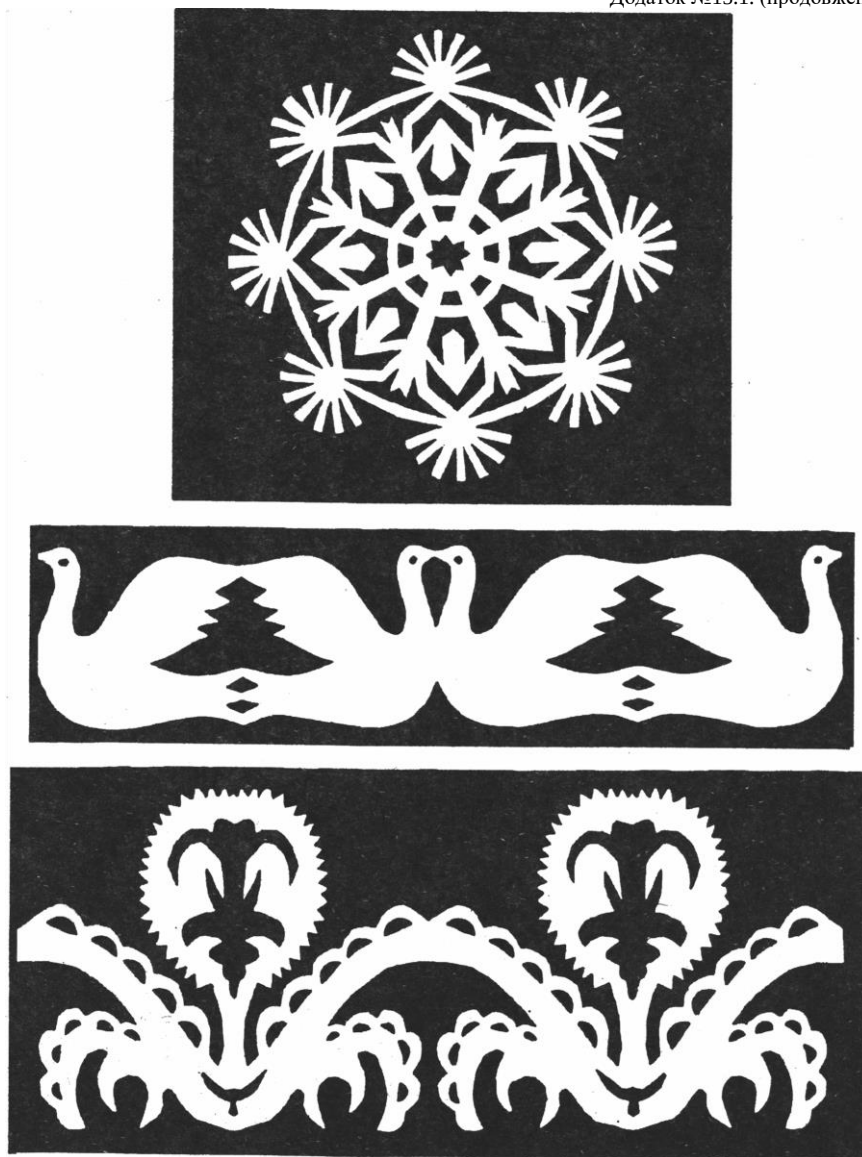
11. Навчальні роботи в техніці: вирізання, витинання, відщипування і вибивання.
12. Виконання ескізу виробу згідно обраного жанру художньої обробки паперу в техніці витинанок.
13. Виконання проєкту на виріб згідно ескізу з використанням оздоблення.
14. Письмові висновки по виконаній роботі.

Додаток №15.1.

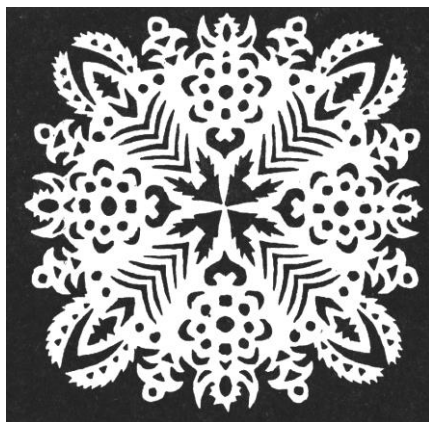
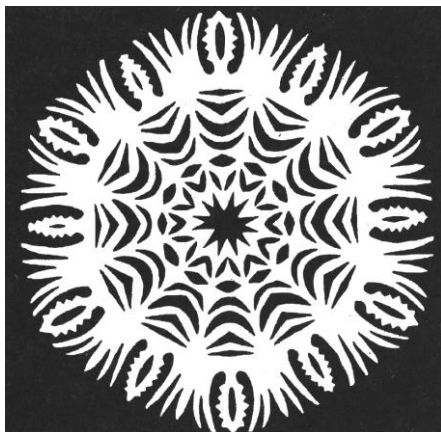
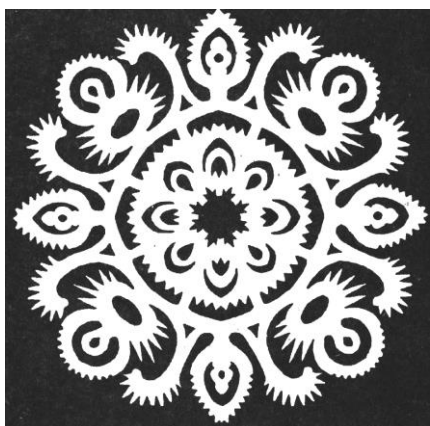
КОМПОЗИЦІЇ МАЛЮНКІВ І ЕЛЕМЕНТИ ОРНАМЕНТУ ВИТИНАНОК

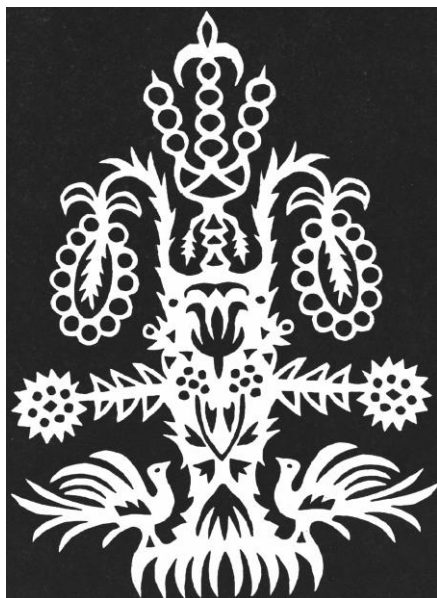
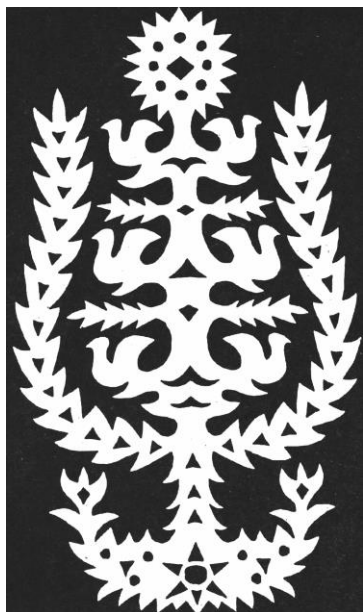
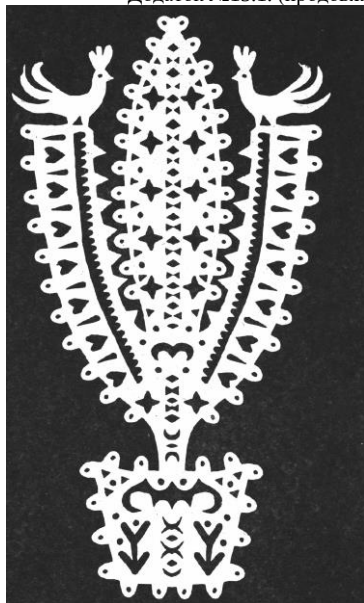
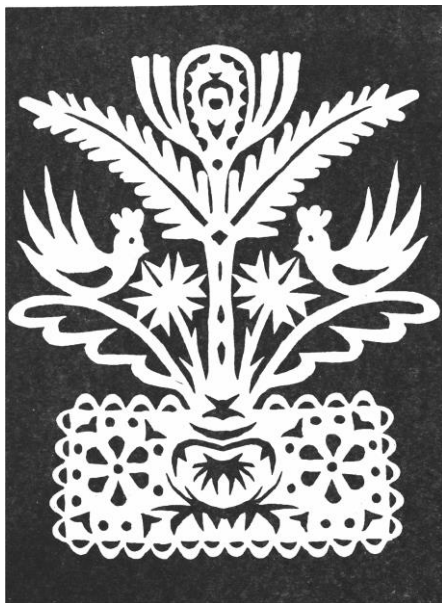
1 – сектори серветок; 2 – орнаментальні смужки з рослинними та зооморфними мотивами

Розетка сніжинка
Орнаментальні смужки з рослинними та зооморфними мотивами

Декоративні серветки з центричним орнаментом

Декоративні серветки з дзеркальним орнаментом

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №16

Тема: Виставочні витинанки

Мета: Засвоїти операції виготовлення та оздоблення виробу в техніці витинанки. Вивчити класифікацію робіт. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги та правила безпечної організації праці робочого місця під час виконання робіт.

Звіт:

1. Виготовлений виріб.
2. Письмові висновки по виконаній роботі.

Час: 2 години аудиторних занять та 2 години самостійної роботи.

Дидактичні засоби: зразки робіт, репродукції.

Професійна спрямованість: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-их класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

Обладнання, інструменти, пристрої, матеріали: тонкий однотонний глянцевий папір, що має блискучу поверхню, яскраві насичені кольори, добре складається і легко піддається витинанню та вирізанню; друкарський та канцелярський папір; фольга; папір з особливою фактурою (велюровий, тиснутий, крейдовий); ножиці, гострі ножі, штемпельки (кружальця, листочки, ромби).

Література: О1, О2, Д11, М2, М4.

Завдання для самопідготовки

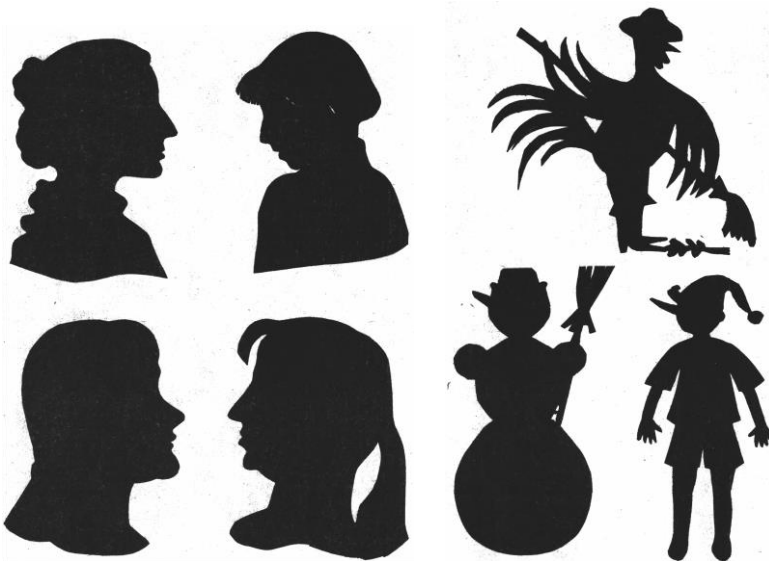
1. Підготувати інструмент до заняття.
2. Підготувати матеріал до заняття.
3. Зарисувати в зошит класичні і найбільш поширені форми і види витинанок (Дод. 16.1.).

Порядок виконання роботи

1. Виготовлення форми виробу згідно проекту.
2. Оздоблення виробу згідно проекту.
3. Письмові висновки по виконаній роботі.

Додаток №16.1.

СИЛУЕТНІ ВИТИНАНКИ

Асиметрична композиція „Весна”

Асиметрична композиція „квіти”

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ВИРОБІВ

№ п/п	Тема роботи	Назва виробу
1.	Виготовлення сувеніру(струганого або точеного) з різьбленою заставкою.	Шкатулка, підсвічник, кухонна дошка, карниз, підвазонник, ніж для паперу, письмовий набір, підрамник, тарілка, кухонний набір, набір для спецій, картина панно та ін.
2.	Виготовлення сувеніру в техніці „гарячий батик”.	Краватка, шалик, хустка, хустинка, панно, картина, сумочка, кухонний набір серветок, декоративні серветки та ін.
3.	Народна глиняна іграшка та посуд.	Свистуль, пищаль, декоративна фігура на зооморфну тему, декоративна фігура людини, посуд різного призначення, декоративне панно, пепельничка, письмова підставка та ін.
4.	Виготовлення сувеніру в техніці „витинанки”.	Силует, листива, фіранка, серветка, листівка, буклет, екслібрис, сюжетна композиція, розетка, іграшка, плакат,

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ З КУРСУ

“Українські народні промисли і ремесла”

1. Дайте визначення термінам: контраст, нюанс.
2. Дайте визначення термінам: фактура, текстура.
3. Дайте визначення термінам: симетрія, асиметрія.
4. Дайте визначення термінам: статика, динаміка.
5. Поясніть різницю між фронтальною, глибинно-просторовою і об’ємно-просторовою композицією.
6. Наведіть та охарактеризуйте особливості побудови композицій.
7. Які кольори називають хроматичними і чому?
8. Що розуміють під ахроматичною гамою?
9. Що означає насиченість кольору?
10. Дайте визначення термінам: ритм, рапорт, масверк, орнамент.
11. Наведіть та охарактеризуйте особливості методу аналогії.
12. Назви та охарактеризуйте техніки і технічні прийоми які використовуються у художній обробці деревини.
13. Які породи деревини рахуються найбільш придатними для виготовлення сувенірів і чому?
14. Класифікуйте типи виробів в художній обробці деревини.
15. Подайте класифікацію інструментів в художній обробці деревини й поясніть їхнє призначення та використання.
16. Які традиційні матеріали використовуються народними майстрами при виготовленні художніх робіт?
17. Які види орнаменту найчастіше використовуються в контурному різьбленні?

18. Назвіть інструмент для виконання контурної різьби та вимоги до нього?
19. Які основні правила виконання операцій в контурному різьбленні?
20. Які види орнаменту в трьохгранно-в'ямчатому різьбленні?
21. Дайте визначення терміну трьохгранно-в'ямчатого різьблення.
22. Назвіть види інструментів для виконання різьби та вимоги до них.
23. Які основні правила виконання операцій трьохгранно-в'ямчатого різьблення?
24. Класифікуйте інструменти та пристрої з художньої обробки тканини в техніці батик й вкажіть їхнє призначення та використання.
25. Які види резервної суміші використовуються в художній обробці тканини технікою батик та її основні складники?
26. Охарактеризуйте види фарбників в художній обробці тканини технікою батик.
27. Які типи виробів в художній обробці тканин технікою гарячого батику?
28. Який поширений метод фіксації фарб в гарячому батику?
29. Традиційні матеріали котрі використовуються народними майстрами при виготовленні художніх робіт Види орнаменту в художньому розписі, та закономірності їх побудови?
30. Види ручного розпису тканини в техніці батику?
31. Чим характерна технологія гарячого батику від технологія холодного батику та в чому їх відмінність?
32. Які методи перенесення ескізу на тканину?
33. Які види і техніки нанесення малюнків на тканину при ручному розписі тканини?
34. Подайте класифікацію народної керамічної іграшки.
35. Які є відомі центри по виготовленню керамічних іграшок на Україні й в близькому зарубіжжі?
36. Який інструмент використовується для виготовлення глиняної іграшки, вимоги до нього?
37. Які оздоблення використовують народні майстри для керамічних іграшок?
38. Назвіть й охарактеризуйте основні види глини та її основні складники.
39. Які допоміжні пристрої і матеріали використовують народні майстри з художньої обробки глини?
40. Які технології використання фарбників народними майстрами вам відомі в художній обробці глини та їх специфіка?
41. Подайте й охарактеризуйте види глини за технологією обробки?
42. Назвіть й охарактеризуйте типи творів глиняного посуду.
43. Які технологічні підвиди глиняного посуду використовують народні майстри і чому?
44. Розкрийте технологічні особливості виготовлення глиняного посуду?
45. Які декоративні покриття використовуються в художній обробці глини?
46. Назвіть й охарактеризуйте види композицій для художньої обробки паперу в техніці витинанок.
47. Наведіть відомі вам історичні відомості про виникнення витинанок.
48. Наведіть й охарактеризуйте жанрові витинанки.
49. Подайте основні етапи виникнення та розвиток на Україні витинанок.
50. Розкрийте типологію творів в техніці „витинанка”.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З КУРСУ “Українські народні промисли і ремесла”

1. Закономірності виникнення народних промислів і ремесел України?
2. Сутність народних промислів та ремесел України. Їх різновидність?
3. Тенденції та закономірності розвитку народних промислів та ремесел України?
4. Визначення терміну сітковий орнамент?
5. Визначення терміну стрічковий орнамент?
6. Визначення терміну геометричний орнамент?
7. Орнамент: види, сутність?
8. Визначення термінів: контраст, нюанс?
9. Визначення термінів: фактура, текстура?

10. Визначення термінів: симетрія, асиметрія?
11. Визначення термінів: статика, динаміка?
12. Яка різниця між фронтальною, глибинно-просторовою і об'ємно-просторовою композицією?
13. Особливості побудови композиції?
14. Які кольори називають хроматичними?
15. Які кольори називають ахроматичними?
16. Що означає насиченість кольору?
17. Визначення термінів: ритм, рапорт, масверк, орнамент?
18. Особливості методу аналогії?
19. Визначіть основні закони композиції?
20. Сутність та використання в композиції закону „традиції”?
21. Сутність та використання в композиції закону „цілісності”?
22. Сутність та використання в композиції закону „тектоніки”?
23. Сутність та використання в композиції закону „масштабу”?
24. Сутність та використання в композиції закону „пропорційності”?
25. Сутність та використання в композиції закону „контрасту”?
26. Дайте характеристику засобам семантики, визначте їх сутність та види?
27. Дайте оцінку семантичним засобам: метафора, символ?
28. Дайте оцінку семантичним засобам: алегорія, емблема?
29. Дайте оцінку композиційним прийомам: колір, графічність?
30. Дайте оцінку композиційним прийомам: пластичність, ажурність?
31. Маркетрі: суть та технологія виконання?
32. Технологія виконання елементу „лінія” в геометричному різбленні?
33. Технологія виконання в художній обробці дерева елементу “Сяйво”?
34. Технологія виконання в художній обробці дерева елементу “Сколини”?
35. Технологія виконання в художній обробці дерева елементу “Трикутник” та “Змійка”?
36. Різблення: характеристика та класифікація?
37. Оздоблення виробів з деревини. Матеріали які для цього використовують. Техніки виконання?
38. Інкрустація та інтарсія. Характеристика та технологія виконання?
39. Технологія виконання заоваленого різблення. Його характеристика?
40. Контурне різблення. Технологія виконання?
41. Ажурне різблення. Технологія виконання?
42. Матеріали, які застосовують для різблярських робіт: їх характеристика і підготовка до роботи?
43. Інструменти, які застосовують для різблярських робіт. Підготовка до роботи та виготовлення?
44. Плоскорельєфне різблення: види та їх характеристика?
45. Способи виконання розмітки при виконанні геометричного різблення?
46. Плоскорельєфне різблення з вибраним фоном. Технологія його виконання?
47. Різблення: сутність, різновиди.
48. Характеристика основних видів різблення характерних для нашого регіону?
49. Плосковиямчасте різблення. Його сутність та характеристика. Технологія виконання?
50. Техніки і технічні прийоми які використовуються у художній обробці деревини?
51. Які породи деревини рахуються найбільш придатними для виготовлення сувенірів і чому?
52. Типологія виробів в художній обробці деревини?
53. Класифікація інструментів в художній обробці деревини їхнє призначення та використання?
54. Традиційні види деревини котрі використовуються народними майстрами при виготовленні художніх робіт. Вказати які?
55. Плосковиямчасте різблення: види та їх характеристика?
56. Види орнаменту в контурному різбленні?
57. Подайте характеристику тонування виробів в техніці контурного різблення?
58. Інструмент для виконання контурної різьби, вимоги до нього?

59. Правила виконання операцій в контурному різьбленні?
60. Види орнаменту в трьохгранно-в'ямчатому різьбленні?
61. Визначення терміну трьохгранно-в'ямчатого різьблення?
62. Інструмент для виконання різьби вимоги до нього?
63. Правила виконання операцій трьохгранно-в'ямчатого різьблення?
64. Охарактеризуйте яворівське різьблення: техніка виконання, історія виникнення?
65. Класифікація інструментів та пристроїв з художньої обробки тканини в техніці батик їхнє призначення та використання?
66. Подайте класифікацію та види матеріалів в художньому розписі по тканині?
67. Охарактеризуйте види підрамників та подайте технологію закріплення на них тканини?
68. Види резервної суміші в художній обробці тканини технікою гарячий батик та її основні складники?
69. Інструменти, пристрої та технологія нанесення резерву в гарячому батyku?
70. Типологія виробів в художній обробці тканин технікою гарячого батyku?
71. Технологія виконання в гарячому батyku ефекту „кракелюру”?
72. Специфіка виконання технології виконання барячого батyku „клякса”?
73. Специфіка ступінчатого виконання розпису в гарячому батyku?
74. Охарактеризуйте техніку втирання в гарячому батyku
75. Який поширений метод фіксації фарб в гарячому батyku?
76. Традиційні матеріали котрі використовуються народними майстрами з батyku при виготовленні художніх робіт.
77. Види орнаменту в художньому розписі, та закономірності їх побудови?
78. Види ручного розпису тканини в техніці батyku?
79. Охарактеризуйте техніку вільного розпису при обробці тканини?
80. Охарактеризуйте техніку виварювання при обробці тканини?
81. Специфіка виконання розпису по тканині в техніці гарячого батyku?
82. Технологія гарячого і холодного батyku та їх відмінність?
83. Методи перенесення ескізу на тканину?
84. Види і техніки нанесення малюнків на тканину при ручному розписі тканини?
85. Види народної керамічної іграшки?
86. Які є відомі центри по виготовленню керамічних іграшок на Україні й в близькому зарубіжжі?
87. Інструмент для виготовлення глиняної іграшки вимоги до нього.
88. Види оздоблення керамічних іграшок?
89. Види глини та її основні складники?
90. Які допоміжні пристрої і матеріали використовують народні майстри з художньої обробки глини?
91. Види фарбників й технологія їх використання в художній обробці глини?
92. Види глини за технологією обробки?
93. Типологія творів глиняного посуду?
94. Технологічні підвиди глиняного посуду?
95. Технологічні особливості виготовлення глиняного посуду?
96. Декоративні покриття в художній обробці глини?
97. Види композицій для художньої обробки паперу в техніці витинанок?
98. Історичні відомості про виникнення витинанок?
99. Жанрові витинанки?
100. Виникнення та розвиток на Україні витинанок?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Е. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Е. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів: Світ, 1993.
2. Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки у школі: Навч.-метод. посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих навчальних закладів. – К.: ІЗМН, 1997. – 312 с.
3. Від ремесла до творчості : Збірник/Упоряд. Ю.Г.Легенький. – К., Час, 1990.
4. Прикрась свій дім / Л. П. Гура, Л. Є. Жоголь, Н. М. Ісупова та ін. – 2-ге вид. – К.: Техніка, 1990. – 303 с.
5. Тищенко О. Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XIII – XVIII ст.): [Посібник для вузів мистецтв та культури]. – К.: Либідь, 1992. – 189с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Акунова Л.Ф., Крапивич В.А. Технология производства и декорирование художественных керамических изделий. М., 1984
2. Афанасьев А.Ф. Резьба по дереву: Уроки мастерства. – М.: Культура и традиции, 2001. – 256с.
3. Василенко В.И. Русская народная резьба и роспись по дереву 18-20век. М., 1960.
4. Визир В.А., Мартыков Н.А. Керамические краски. К., 1964.
5. Запаско Я. Українське народне килимарство. К., 1973.
6. Кагом М.С. О прикладном искусстве. М., 1961.
7. Кара-Васильева Т., Чорноморець А. Українська вишивка. – Київ: Либідь, 2002. – 160 с.
8. Манько А. Українська народна писанка. – Львів: „Свічадо”, 2001. – 47 с.
9. Матвеева Т. О. Мозаїка та різьблення по дереву: Навчальний посібник: Пер. з рос. – К., : Вища школа, 1993.
10. Матейко К.І. Народна кераміка Львівщини. – К., 1961.
11. Мельник В. М., Трач С. К. Витинанки на уроках образотворчого мистецтва. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 48с.
12. Найден. О. С. Орнамент українського народного розпису: Витоки, традиції, еволюція /АН УРСР, Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського. – К.: Наук. Думка, 1989. – 130с.
13. Салтыков А.Б. Самое близкое искусство. М., 1968.
14. Селівачов М.Р. Українське народне мистецтво лозоплетіння//Народна творчість та етнографія. 1987.№3.
15. Сидрович С.І. Художня тканина західних областей УРСР. К., 1979.
16. Соколов Ю. В. Художественное выпиливание: [Альбом]. – М.: Лесн. пром-сть, 1987. – 64с.
17. Федотов Г.Я. Звонкая песнь металла: Кн. для учащихся ст. классов. – М., Просвещение, 1990.
18. Федотов Г.Я. Послушная глина: Основы художественного ремесла.- М.: АСТ-ПРЕСС, 1999 – 144с.
19. Хорунжий В. І. Випилювання лобзиком. – Тернопіль: Астон, 2003. – 64 с.
20. Чугай Р.В. Художнє плетіння з лози, рогази та соломи// Народне декоративне мистецтво яворівщини. К., 1979.

МЕТОДИЧНІ ПОСІБНИКИ

1. Експериментальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання 5-9класи. – К.: Педагогічна думка, 2000.
2. Практикум в учебных мастерских и технология конструкционных материалов: Учеб. пособие для студентов пед. ин.-тов по спец. № 2109 „Черчение и изобразит. искусство” / К. Ж. Амиргазин, А. А. Белов, Е. Г. Болотских и др.; Под ред. Б. В. Нешумова. – М.: Просвещение, 1986. – 192с.
3. Програми для загальноосвітніх навчально-виховних закладів трудове навчання 5-7 класи. – К., Перун. 1996.
4. Сезнюк П. К. Композиция в декоративном искусстве: Альбом. – К.: Рад. шк., 1988.
5. Справочник. Народные ремесла. Гладков Н.Н. – Симферополь, “Бизнес-информ”. 1995.
6. Хворостов А.С. Декоративно-прикладное искусство в школе: пособие для учителей. – М.:Просвещение, 1981.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ТЕМАТИКА ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНИХ РОБІТ.....	6
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №1. Вивчення та аналіз варіативної частини програми з трудового навчання 5-9 класів та програм гурткових занять з чеканки, інкрустації й різьби по дереву.....	7
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №2. Аналіз навчальної, методичної та періодичної літератури з „Українських народних промислів і ремесел”.....	8
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №3. Основи композиції. Аналіз композиційних особливостей творів з народних промислів. Розробка композицій.....	10
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №4. Організація праці у майстерні з художньої обробки деревини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали.....	32
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №5. Технологія виконання контурного різьблення.....	35
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №6. Технологія виконання трьохгранно-виступаючого різьблення.....	37
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №7. Проектування та виготовлення сувеніру (струганого або точеного) з різьбленою заставкою (вид різьби довільний але в рамках площинно-виступаючої різьби).....	39
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №8. Організація праці у майстерні з художнього розпису тканини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали.....	47
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №9. Технологія виконання гарячого батика... ..	49
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №10. Виготовлення сувеніру в техніці “гарячий батик”.....	50
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №11. Організація праці у майстерні з художньої обробки глини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали.....	53
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №12. Технології виготовлення народних глиняних іграшок.....	54
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №13. Технології виготовлення народного глиняного посуду.....	59
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №14. Організація праці у майстерні з художньої обробки паперу технікою витинанки.....	61
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №15. Технологія виконання витинанок.....	61
ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА №16. Виставочні витинанки.....	66
ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ВИРОБІВ.....	69
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ З КУРСУ „УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ РЕМЕСЛА І ПРОМИСЛИ”.....	70
ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З КУРСУ „УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПРОМИСЛИ І РЕМЕСЛА”.....	71
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ДИСЦИПЛІНИ.....	74

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Українські народні промисли і ремесла: Навчально-методичний посібник. Для студентів спеціальності 6.010103 „Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання.”

Автор-укладач: Герасименко Олександр Анатолійович

Відповідальний редактор: проф. М. С. Янцур
Технічний редактор: О. А. Герасименко
Комп'ютерна верстка: О. А. Герасименко

Підписано до друку 2.11.2005 р
Формат 60х84 1/16. Папір друкарський
Умов. друк. арк. 4.7
Тираж 100 примірників. Замовлення №

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету,
33028. м. Рівне, вул. Бандери. 12

